Reino Sepp. 31 Kirjakogust

EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Laupäeval, 15. veebr. 1975

Nr. 13 (4002) 17. aastakäik

Rootsi valmistumas ülemaailmseteks Eesti Päevadeks 76

1976 aasta ülemaailmsed Eesti Päevad, ESTO-76, toimubad Baltimores. Lennud sinna on organiseeritud ja registreerimine käimas. Samal ajal on aga käimas ka eestlaskonna üldine aktiviseerimine suurürituseks. ESTO-76 Rootsi Komitee algatusel on loodud kohalikud toimkonnad, kes kaasa tõmbavad laulukoore, rahvatnatsijaid, nooretorganisatsioone ja ka poliitilisi grupeeringuid. ESTO-76 Rootsi Komitee oli oma järjekordsele koosolekule kutsunud ka keskuste esindajad väljaspoolt Stockholmi.

Kohal viibisid eesti seltside esindaja d Eskilstunast, Göteborgist, Norrköpingist, Uppsalast, Västerásist ja Lõuna-Rootsi veebruarikomiteest.

Koosolekul rõhutati, et edaspidine pearõhk kohalike toimkondade töös peaks olema ÜEP mõtte selgitamine kõikidele kaasmaalastele oma piirkonnas, jooksva informatsiooni andmine ettevalmistustöödest USA-s, Rootsis ja mujal ning propageerimine osavõtuks suurürituset Baltimores.

Esindajad väljaspoolt soovitasid juhatusel väljatöötada voldik, mis sisaldaks informatsiooni ESTO-76 kohta, ning kus ka äratoodud kohalike toimkondade aadressid. Neid saks siis levitada eesti kodudesse vajaliku huvi äratamiseks.

Juhatus omalt poolt soovitas korraldada filmiõhtu koos informatsiooni andmisega, nii suurürituse kui lennu kohta. ÜEP-72 film, mis peegeldab hästi ülemaailmsete eestlaste kõkkutuleku mõtet, on Eesti Skautlike Noorte Maleva käsutuses ja seda saab vajadusel juhatuse vahendamisel kasutada. Kuna väiksemad eesti keskused koosolekult puudusid, peeti soovitavaks ka sealsete Eesti Seltside kaudu kaasmaalasi aktiveerida.

ESTO -76 Rootsi komitee juhatuses on osa liikmeid ka seotud Lend Läände IV organiseerimisega ja läbiviimisega.

Koosolekul antud informatsioonist nähtus, et käimasolev registreerimine lennust osavõtuks kulgeb väga hästi ning et kaasmaalaste huvi ESTO-76 vastu on sama suur, või isegi suurem kui eelmisel korral. Registreerides paluvad paljud sõita soovijad juba praegult andmeid nii majutuse kui ka mõeldavate ringreiside kohta. Kahjuks ei saa korraldajad praegult veel sellistele küsimustele vastata, kuna reis on alles planeerimise algfaasis. Kõige varem käesoleva aasta sügisel võib üksikasjadele rahuldavaid vastuseid anda.

Teatavasti on ESTO-76 peakomitee otsustanud ühte viia rahvuskongressi Eesti Päevade kavaga. Et vältida siinse juhatuse ülekoormamist otsustati luua alatoimkond rahvuskongressi küsimustega tegelekmiseks milline ühtlustaks keskorganisatsioonide seisukohad kongressi osas. Toimkond töötab iseseisvalt, kuid põhimõttelised otsused esitatakse juhatusele kinnitamiseks. Toimkonda kutsutakse esindajad Eesti Komiteest, Eesti Rahvusfondist, Eesti Rahvusnõukogust, Rootsi Eestlaste esindusest ja Kultuurikoondisest. Peakomiteelt on tehtud esialgne rahvuskongressi raamkava ja selle toimkonna esialgsed tegevusalused. Edasi on palutud eri maades vastavaid organeid koostada resolutsioone rahvuskongressile, mis olekski siinpoolse toimkonna üks esimesi töölesandeid.

Peakomiteelt USA-s on saabunud lühiinformatsioone seal toimuvatest ettevalmistustöödest. Alatoimkonnad töötavad laulupeo, valguspeo ja rahvatantsu esinemiste ettevalmistustöödega. Teatrietendus :d, kontserdid, kiriklikud üritused, noortepäev, mitmesuguseid kongressid ja kokkutulekud eri huvialadel ja palju palju muud tuleb kokku pölmida tervikuks.

Suure tähtsusega peakomi-

Järg lk 2

ARBETAREN:

Kitsarinnaline ja DISKRIMINEERIV vähemuse kohtlemine

Nädalaleht Arbetaren, sündikalistide alati respekti äratanud töeütleja, tuleb oma 7. veebruari numbris jälle tagasi Eesti Päevalehe pressitoetuse andmisest keeldumise juurde ametvõimude poolt. Ajalehe kahel keskmisel leheküljel on kaheksaveeruselt rubriigis "Insikt" ära toodud Nils Lindeberg-Lindveti artikkel "Esterna och presstödet – en studie i svensk minoritetspolitik" (Eestlased ja pressitoetus – stuudium rootsi vähemuspoliitikas) ning seda kommenteeritakse juhtkirjaliselt juhtkirja-küljel. Asja oli nii oluliseks peetud, et artiklit tösteti välja ka ajalehe müügiafishil.

Arbetareni juhtkirjalises kommentaaris märgitakse, et JO (Justitieombudsman) on pärast kaht kaebust Presstödsnämndi otsuste vastu uurinud selle asutuse otsuste aluseid ja märgib oma vastuses kaebajatele (Sven Reinans ja Nils Lindeberg-Lindvet, neist viimane koos rea teistega), et tema arusaamise järele on negatiivse tölgenduse põhjuseks olnud asjaolu, et EPL ei ilmu rootsi keeles, "mida ei saa, milline ka on arvamine põhiküsimuses, pidada kellegi teenistusveaks". Leht lisab:

"Ei siis mingit JO-poolset vaheleastumist ja midagi muud oli vaevalt oodata. Vaevalt tahetakse öelda, et Presstödsnämnden oleks toime tulnud teenistusveaga.

Järg lk 2

450 tantsis kooride-ballil

Stockholmi eesti kooride ja eesti teatrirahva ühine ball kogus rekordpubliku "Strandi" saalidesse. Pildil vasakul on tants täies hoos, paremal esineb tuttav operetipaar — Mari Kamp ja Harri Kaasik (EPL-foto Trummer)

Mönikord ei saa kaevata Stockholmis publikupuuduse üle. Möödunud nädalavahetusel, laupäeval toimus "Strandhotellis" Stockholmi Eesti Mees- ja Naiskooride ning Eesti teatri ühine ball, mis vastu kõiki ootusi kujunes rekordiliseks – kokku tuli 450 pealine külalisskond. Samal õhtul toimus AB Misomexi juubeli tähistamine Skanseni "Sollidenis", kus teatavasti suur osa teenistujaist on eestlased (pidulisi oli 250) ja Eesti Majas eestirootslaste koosvibimine ligi sajakonna inimesega.

"Strand" kippus suurele publikule kitsaks jäämа ja ilmselt tuleb korraldajail juba nüüd mötlema hakata järgmise aasta balli ruumidele – seekordse publikuga silmade ees. Ei ole ju nii kerge leida sobivaid ruume lühikest aega enne pidu. Ballimeeleolu oli hea ja selle eest hoolitsesid nii koorid kui teatrirahvas koos solistide ja instrumentalistidega. Lähemalt tänases lehes.

EPL Laupäeval, 15. veebr. 1975

Rootsi vaatepiir

Seoses eeloleva riigikaitsekulude arutamisega rootsi riigipäeval on kaitsevägede ülemjuhataja kindral Stig Synnergren esitanud spetsiaalaruande, milles analüüsitakse militaarpoliitilist olukorda käesoleva aasta algul ja sõjajõudude edaspidise arengu tendentse. Ajakirjandusele teatavaks tehtud materjal hõlmab 32 leheküge teksti ja 20 leheküge tabelite ja diagrammidega. Analüüs lähtub loomulikult olukorra hindamisest Euroopas, nähtuna Rootsi vaatepiirilt. Väga lühidalt kokkuvõetuna kujuneb sellest järgmine üldpilt.

Hoolimata tundemärkidest pingelanguse kohta supervõimude ning NATO ja Varssavipakti maade vahel näivad vastuolud ja umbusaldus majanduslike, poliitiliste ja muude huvide alal jäävat püsima ka ettenähtaval ajal. Olemasolevate sõjajõudude ja transpordivahendite jatkuv areng tähendab, et me ühes tulevases sõjas peame arvestama seda, et tegemist on kallaletungijaga, kes mitmest suunast, nii üle maapiiri kui üle mere ja õhuteel võib alustada sissetungi meie maale lühikese eeltunnusega. Kallaletungijal on seejuures, kuigi ta teostab operatsioone Euroopa muudes osades, kasutada suur arv moodsalt varustatud ja hästi väljaõpetatud väekoondisi meie ründamiseks, üteldakse aruande sissejuhatuses.

Kuivõrd aktuaalne sõjapuhkemise võimalus iseendast on, seda kaalutakse lähemalt militaarpoliitilise olukorra ülevaates. Ameerika ja N. Liidu suhetest viimase vile aasta jooksul paistab, et üldine õhkkond on nimetamisväärselt paranenud. Supervõimude juhid on korduvalt kinnitanud, et olles teadlikud suursõja tagajärgedest inimsoole teevad nad kõik selle vältimiseks. Aga ometi võib tekkida tõsiseid olukordi, nagu seda näiteks oli ameerika sõjajõudude ülemaailmne alarmeerimine 1973 oktoobrisõja ajal Lähis-Idas. Supervõimude soov vähendada suursõja riisikot ei ole kahandanud vastuolusid ja rivaliteeti nende vahel. See ei ole vähendanud ka nende kulutusi riigikaitseks, mis tegelikult aina kasvavad.

Samuti pole relvastusi aidanud kärpida USA-N. Liidu läbirääkimised strateegiliste relvade piiramiseks, pigem on nad soodustanud relvade kvaliteedilist võidujooksu. Tagajärjeta on samal ajal jäänud ka Genfis toimuv desarmeerimise konverents. Parem pole lugu Viinis 1973 käiku läinud konverentsiga relvastuste piiramiseks Kesk-Euroopas, kus vastastikune umbusaldus annab ennast selgesti tunda. Vähe on lootust sellekski, et Genfis toimuv Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverents võiks anda tagajärgi, mis nimetamisväärselt parandaksid riikidevahelist suhtlemist Euroopas.

Samal ajal on Rootsi ümbruspiirkonna strateegiline kaal suurenenud ja näib jatkuvat eeloleval ajal. Seda tingib eeskätt suurte õlileidude avastamine väljaspool Norra rannikut ning nõukogude põhibaasi tähendus Kola poolsaarel, nagu seda illustreerib nõukogude lennu- ja merejõudude tegevus Barentsi ruumis ja Norra merel. Kriisiolukorras on N. Liidule ülimalt tähtis omada vaba ligipääsu maailmameredele oma baasipiirkonnast, samuti kui NATO-l on ülimalt oluline seda takistada. Esialgu võib siiski nentida, et riisiko ühe kiiresti puhkeva suursõja poole on viimasel aastakümnel tunduvalt vähenenud. Liiduvabadele väikestele riikidele aga püsib oht, et nad võivad sattuda ühe või mitme suurriigi surveavalduste alla.

Edasi vaadeldakse aruandes NATO ja Varssavipakti jõudusid. Võrdlusest ilmneb, et Lõuna-Euroopas on pooled enamvähem tasavägised. Kesk-Euroopas seevastu on Varssavipaktil mitmeti arvuline ülekaal, mida aga omajagu aitab tasa teha NATO kvalitatiivselt parem sõjavarustus. Täiesti ebatasavägine on aga jõudude vahekord Põhja-Euroopas. NATO jõududena on seal ainult üks norra brigaad rinde põhjatiival. N. Liidul aga on kaks diviisi Kola poolsaarel ja tõenäolikult kuus diviisi Leningradist põhja pool. Erapooletul Soomel, nagu Rootsilgi, pole sõjaaegse koosseisuga väekoondisi üldse olemas. Tegevteenistuses olevatest, umbes 35 000 meest, võib Soome ühe päevaga välja panna ainult rea üksikuid pataljone ja alles ühe nädala pärast mobiliseerimise kaudu 15 kuni 20 brigaadi.

Leningradi piirkonnast viivad Kagu-Soomesse viis maanteed. Kaugemal põhja pool viivad Soomesse idast seitse maanteed. Maanteedele lisanduvad neli raudteed N. Liidu ja Soome vahel, milledele uue viisaastaku jooksul ehitatakse juurde veel kaks raudteed. Aga juba nüüd jatkub raud- ja maanteedest, et üheaegselt saata vähimalt kaksteistkümmend diviisi nii nõukogude kui poola ja idasaksa laevadel. Peale selle peab arvesse võtma, et N. Liidul on transportlennukeid, mis võimaldavad õhuteel Skandinaaviasse toimetada kuni kolm õhudessandi diviisi ühe ööpäeva jooksul.

Niisugune on lühidalt pilt militaarpoliitilisest olukorrast, nähtuna Rootsi vaatepiirilt. Nagu rootsi kaitsevägede ülemjuhataja vahepeal televisiooni saates küsimustele vastates seletas, on viimase kümne aasta sündmuste hulgas tähtsaimaks see, et Nõukogud on tugevdanud oma maavägesid ja merejõudusid ning tõhustanud radarvalvet Kola poolsaare ümber. See piirkond köidab loomulikult ka NATO tähelepanu, kõnelemata Rootsist. Uue raskuspunkti tekkimine on iseendast sündmus, millele Rootsi oma piiratud ressursside tõttu pole suutnud vastata. Rootsi kaitse on järelikult suhteliselt jäänud nõrgemaks.

Rootsi kaitsevägede ülemjuhataja aruanne militaarpoliitilisest olukorrast on millegipärast põhjustanud halvustavat sõnavõttu Nõukogude Liidu ametliku teadeteagentuuri TASS-i poolt. Kremli häälekandja püüab selgeks teha, nagu oleks rootsi Ülemjuhataja oma aruandega tahtnud hirmutada Põhja-Euroopat hädaohu ähvardusega N. Liidu poolt. TASS on eriti pahane diviiside arvu pärast, mis võiksid ohustada nii Soomet kui Skandinaaviat üldse. Katsudes mustata valgeks teha loodab TASS nähtavasti ainult varjata tõde Nõukogude püsivast saamahimust.

A. K.

Arbetaren vähemuste ja EPL diskrimineerimisest

Nils Lindeberg-Lindveti suures artiklis samas ARBETARENIS kirjeldatakse üksikasjalikumalt eestlaste situatsiooni siin Rootsis ja antakse põgus ülevaade ajaloost. Artiklit illustreerib pilt Eesti Päevalehe esiküljest.

— Eestlased on olukorras kus nad nagu laplased, indiaanlased, mustlased j.t. vähem tuntud vähemusrahvused ei saa ajada iseoma kultuuripoliitikat, kuna neil puudub oma maa. Muidugi omab sovjetivabariik Eesti oma osariigivalitsuse, ent oleks liigne välta, et see saaks teha iseseisvaid otsuseid väljaspool talle määratud raame. Seepärast peavad eestlased kaitsma omakultuuri sellel maal ja selles kohas kus nad elavad. Pealegi on Rootsi eestlaste kodu siin. Nad on ju rootsi kodanikud! Ütleldakse artikli sissejuhatuses.

Autor konstateerib, et õieti on eestlaste põgenemise põhjuseks oma kodumaalt Rootsi Hitleri ja Stalini vahel a. 1939 sõlmitud pakti salajane osa, mis garanteeris N. Liidule komplikatsioonideta okupeerimisvõimaluse Balti riikides. Seejuures oli ajaloo irooniliseks küljeks see, et N. Liit baaside ultimaatumit esitades just töi ettekäändeks "sõjalise ähvarduse Saksamaa poolt".

Kõnelenud põgenemisest, ütleb Nils Lindeberg-Lindvet, et eestlased Rootsis on peaaegu eranditult selle maa kodanikud ja kõik, kes on alla 38 aasta vanad, on kogu oma kooliharidus saanud siin maal. Eestlased on peaaegu kuni assimileerumise piirini kohandatud selle maa ühiskonda. Sellegipoolest säilitavad nad oma vana kultuuripärandit, mis väljenduse leiab pajludes eesti organisatsioonides, raamatute väljaandmises, oma ajalehtedes jne. Kuuest ajakirjanduslikust väljaandest on üks päevaajakirjanduslik iseloomuga, milliseid välja antakse nagu raamatuidki ühegi ühiskondliku toetuseta. Vaidlus rootsi kirjanike raskustest on mõnigi kord üllatavana tundunud eestlastele, kuna nendel on küllalt tugev alus lugejaskonna suuruse näol.

Nils Lindeberg-Lindvet ütleb, et pealiskaudselt võiks jääda mulje, et eestlased oma rootsi kodakondsusele vaatamata õieti ei tahagi olla rootslased. Kui aga lähemalt tutvuda suurema hulgaga neist, siis selgub, et enamus vaatleb ennast samaaegselt nii eestlastena kui rootslastena selliselt, et mõlemad kultuurid kunagi ei satu ükssteisega konflikti. Eestlastel Rootsis on samaaegselt kaks kultuurivaramut käsitleda ja nad leiavad, et nad kuidagiviisi ei ole vaimsuses vaesed. Ei olegi ju rootsi ja eesti põhilised väärtused nii erinevad, kuna mõlemaid on tugevasti mõjustanud läänеeuroopaline kultuur. Sarnane on ka mõlema rahva vabadusiha.

Rootsi avalikkusele on aga sageli raske kujutella kahekordset kultuurilist kuuluvust. Küsitakse ikka ja jälle, kas oled eestlane või rootslane? Kui vastus on "olen eestlane ja rootslane ühekorraga", siis toob see kaasa suure ja segase üllatuse. Küsimusest saab üle vastusega "olen rootsi kodanik".

Eestlastele endile ei ole raske vahet teha rahvusliku kuuluvuse ja kodakondsuse vahel. Nad on harjunud soomerootslasi vaatlema rootslastena kuigi nad on Soome kodanikud. Laplased on rootsi ürgelanikud, ent kõnelevad kõrvuti nii oma kui rootsi keelt ja säilitavad oma kultuuri. Eestlased erinevad Rootsis selle poolest, et nad ei ela nagu nimetatud kõrvuti, vaid on hajutatud üle maa. Eesti noortele, kes on üles kasvanud kontaktis mõlema kultuuriga on loomulik neid vaadelda samaväärselna, tunda kokkukuuluvust mõlemiga. Ja analoogiline on suhtumine teistes maades eestlastel kohalikku kultuuri.

Eesti kultuuril on midagi väärtuslikku anda neile, kes oskavad eesti keelt. Autor toob näitena ühe vana auväärse daami Stockholmi eeslinnas Mälarhöjenis, kelle luulet eestlased hindavad maailma esmaste hulka ja keda on esitatud korduvalt Nobeli auhinnale, ent ei ole seda saanud, sest Rootsi Akadeemial on raske lugeda eesti keelt. See poetess on Marie Under.

Ajakirjandus on oluline Rootsi-eestlaste kultuurivõitluses. Ajakirjandusekriisidest kõigutatud tuntud rootsi päevalehtade seas lonkavad edasi kuus eestikeelset väljaannet, millistest ainult üks, Eesti Päevaleht on päevaajakirjanduse iseloomuga.

Autor annab nüüd edasi Eesti Päevalehe produktsioonitoetusetaotluste saatuse Presstödsnämndis, kusjuures kunagi ei ole lähemalt selgitatud, miks komisjon leiab, et EPL ei sobi toetusmääruse sätetesse. Üksikud komisjoni liikmed on vihjeid teinud, et EPL-i tuleks vaadelda "esmase" ajalehena. Seega kuigi Stockholmis on mitmeid ajalehti, mis on suuremad, vaatleb komisjon ikkagi EPL-i kui "esmast", ilmselt kalkuleerides, et see on suurim eestikeelne ajaleht Rootsis. Üks liikmetest on koguni avalikult sellise võrdluse teinud. Seal kus seadusekirjutaja on kirjutanud "väljaandmise koht" tahab Presstödsnämndeni enamus välja lugeda "väljaandmise keelt". Kui aga EPL-i tahetakse võrreida teiste eestikeelsete ajalehtedega, siis tarvitatakse võrdluseks kuu-ajalehti. Millal võrreldakse rootsi pressis kuus kord ilmuvaid väljaandeid rootsi pressis kuus kord ilmuvaid väljaandeid rootsikeelse päevaajakirjandusega?

— Presstödsnämndi negatiivsete otsuste taga võib aimata seisukohta, et ainult "rootsi" ajalehed võivad olla Rootsis produktsioonitoetuse õiguslikud. Asja juurde kuulub aga, et Eesti Päevaleht faktiliselt on rootsi ajaleht, kuigi seda trükitakse eesti keeles. Tema omanikud ja toimetus koosneb rootsi kodanikest ja mingeid välismaiseid huvisid ei ole mängus, ütleb Nils Lindeberg-Lindvet, kes tuletab meelde, et Presstödsnämnden on kujunenud ainumääravate kohtunike koguks, kuna mingit edasikaebamist ei ole ette nähtud ja kui esildist korrata, siis on otsustajad ikka ja jälle samad isikud. See on rootsi õiguseaparaadis ainulaadne olukord. Ainumääravatel kohtunikel ei tarvitse karta, et neid isegi seaduse rikkumise puhul keegi saaks nende otsuseid kritiseerida.

Presstödsnämnden koosneb autori arvates kohtunikest, kellelt keegi ei nõua mingit juriidilist ettevalmistust. See on poliitiline kohus suure ainumäärava võimuga. Nüüd on selles asutuses end reserveerinud enamuse vastu, keda moodustasid sotsiaaldemokraadid, kommunistid ja centern, end reserveerinud korduvalt moderaadid ja folkpartieti esindajad. Enamus, ka riigipäeval, kus küsimus on olnud kaks korda arutusel, on asja edasi annud Pressutredningile, kes seisukohti võtab kõige varemalt tuleval aastal. Riigipäev on küsimust oma kaelast ära lükates määramatuks ajaks kaudselt võtnud seisukoha Presstödsnämndi kasuks. Kahjuks ei esitanud kolm EPL-i toetusse negatiivselt suhtunud erakonda riigipäeva-vaidlustes mingeid olulisi põhjusi, miks on vaja jatkuvat küsimuse uurimist. Üks riigipäevalilge, samal ajal Presstödsnämndeni (s)-liige, rõhutas vaidlustes, et riigipäev ei saa diskuteerida Presstödsnämndeni tagasilükkava otsuse motiive. Väljendus kriipsutas alla, milline võimupositsioon on Presstödsnämndil.

Nils Lindeberg-Lindvet rõhutab, et eestlased peavad asjakäsitlust EPL osas enda diskrimineerimiseks. Kunagi varem ei ole ametasutuste kohtlemine nii selgelt kõrvale kaldunud kirja pandud seaduse sisust. (EPL/K)

Rootsi

Algus lk. 1

teele on ka vastavalt ametasutuselt saadud eriluba kasutada USA 200, aasta juubelimärki meie suurürituse läbiviimisel. Nimetatud märgi kasutamisõiguse on saanud vaid mõningad suurorganisatsioonid. Veel on Baltimore linnavalitsus linnapea kaudusaatnud ESTO-76 peakomiteele kiitusekirja esiletõstes komitee ennastsalgavat tööd, mille abil tehakse linnale head reklaami, soovides suurürituseie head kordamineku.t.

ESTO-76 peakomitee on pidanud ka nõupidamise eelnenud ÜEP korraldajatega Torontos. Koosolek helilindistati, ning 8 tundi kestvat linti saadeti ka Rootsi tutvumiseks. Muuhulgas avaldatakse ülemeremaadelt soov, et Rootsi eestlaskond korraldaks 1980. a. III Ülemaailmsed Eesti Päevad Rootsis. (EPL/T-V)

Singapuri keeldudest

SINGAPUR (VES) — Linnrikk Singapur on paik, kus näha on harva karvaseid. Nimelt ei lasta immigratsiooniameti korraldusel karvasel enne linna jääda, kui ta on kombekohaselt pügatud. Kes sellele ei allu, peab lahkuma. Karvaseina lastakse sisse vaid munsikuid ja veiderdajaid.

Taksodeks on linnas enamuses Mercedes Benz autod, mis kasutavad diiselõli. See on bensiinist tuntavalt odavam. Omapärasuste hulka kuulub ka lühikeste pükste mittekandmine. Seda loetakse alandavaks. Alamasse klassi kuuluvaks loetakse seal ka stationwagon tüüpi autoomanik.

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokia
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Arvi Moor
Toimetus ja talitus: EESTI MAJAS Stockholmis: Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667 101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46
Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120, 631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0, Eesti Päevaleht Förlags AB, Stockholm
Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 187:—
Termin (4 kuud) ... kr. 68:—
Kuu ..... kr. 18:—
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1975

Äärmiselt tugevad vene sõjalised jõud asuvad Koola poolsaare aladel

Kuna N. Liidu ainus vaba väljapääsutee Atlandile kulgeb üle Barentsi mere ja Norra Mere, on Sovjet koondanud eeskätt Koola poolsaarele eriti võimsa sõjaliste baaside süsteemi. Sääl on olemas peaaegu kõike: sadamaid, laevatehaseid, lennuvälju, laskemoona- ja kütusevarusid, parandustöökodasid, sõjaliste jõudude komandokeskusi, sidekeskusi, vastuluurekeskusi, õhukaitsebaase ja palju muud, kirjutab Svenska Dagbladetis kindralleitnant Stig Löfgren. Ta märgib, et tõenäoliselt pole kusagil mujal maailmas niivõrd kontsentreeritud sõjalist löögijõudu kui just Koola poolsaare piirkonnas.

N. Liidu laevastik Barentsi meres on imponeeriv. Sinna kuulub 500 sõjalaeva ja 100 000 meest. Peamine osa sellest kasutab sadamaid alates Petshengast (endine Petsamo) kuni Murmanskini välja. Tuleb märkida, et sadamad on samahästi kui jäävabad.

Selles osas paikneb kaks täielikku armeediviisi kokku 24 000 mehega, kusjuures kummagi diviisi käsituses on umbes 250 tanki. Diviise on võimalik tugevdada armeesuurtükiväega.

Petshengasse on paigutatud ka merejalaväelaste brigaad (2000 meest), mille varustuse hulka kuuluvad mitmesugused invasioonisõidukid ja amfiibtankid.

N. Liidul on Koola poolsaarel 40 lennuvälja ja võibolla pooled nendest on võimelised teenindama moodsaid võitluslennukeid. Tõenäoliselt paikneb neis baasides vähemalt 300 lennukit kõiksugustest tüüpidest.

Paiguti on piirkonnas tähele pandud ka strateegilisi pommituslennukeid ja õhudessant-vägede transpordilennukeid.

Õhukaitse Koola poolsaarel on tugev kahel põhjusel. Esiteks on tee ameerika rakettidele Leningradi ja Moskva suunas lühim just üle Koola piirkonna. Teiseks on määratu sõjaliste jõudude kontsentratsioon kergesti haavatav.

Õhukaitsesüsteem koosneb võitluslennukitest, õhukaitserakettidest ja tavalistest õhutõrjerelvade patareidest. Need on omavahel automaatselt ühendatud üldisesse õhukaitsesüsteemi ja lahingukomandosse. Lisandub veel Moskva antirobotikaitse alla kuuluv radarivalve.

Kindralleitnant Löfgren kirjutab, et N. Liidu sõjaliste jõudude kontsentratsioon mõistagi pole primaarselt suunatud Norra vastu, vaid USA ja Nato vastu.

Kui meeles pidada piirkonna geograafilist asendit, on supervõimude kokkupõrke puhul paratamatu, et Norra satub niiöelda haamri ja alasi vahele. Norra julgeolek on seega olenev tasakaalust mõlema supervõimu vahel.

Ka kõige elavama fantaasiaga isikul on raske ette kujutada, et Norra jääb võimaliku suurkonflikti puhul puutumatuks, ütleb kindral Löfgren.

Palju kergem on aga nentida neid strateegilisi eeliseid, mida saavutaks N. Liit, nihutades oma positsioone Norra põhjaossa.

Kõigepealt tugevneks N. Liidu õhukaitse. Ja siis oleks võimalik hajutada sõjalaevu norra fjordidesse, kusjuures langeks ära praegune ja kergestitabatav sõjaliste jõudude kontsentratsioon.

Edasi kaotaks Nato oma ainsad lennuväljad, mis paiknevad vene Barentsi mere baaside suhtelises läheduses. Nii oleks lõpuks N. Liidul võimalik nihutada edasi ka oma aktiivset õhukaitset ja suurendada selle efekti.

OFENSIIVSED PLUSSID

N. Liidu seisukohast paraneksid muidugi ka ofensiivsed võimalused. On täiesti selge, et konflikti puhul oleksid venelased ülimalt huvitatud kontrolli saavutamisest Norra Merel. Ja seda kergendaks tunduvalt kui Sovjeti laevastik saaks kasutada norra sadamaid ja ankruplatse ja kui laevastikku kaitsvad õhujõud paikneksid norra lennuväljadel.

Norralastele omavad kaugel põhjas asuvad sadamad ja lennuväljad veel erilist tähtsust. Nimelt kui peaks esinema konfliktioht, mille puhul Norra koos Natoga tahaks toimetada riigi põhjaossa rohkem vägesid, on ainuüksi võimalik kasutada mere- või õhuteid.

See on ka üks põhjustest, miks nõukogude sõjaline juhtkond kriisiolukorras ilma mingi kahtluseta püüab jõuda vastasest ette (preemptive action).

MIS JUHTUB?

Mõeldav vene invasioon ei piirdu ainuüksi Finnmarkeniga. On üsna selge, et Sovjet püüab oma kätte saada ka Tromsö, Lofoteni ja Bodö.

Umbes nii võiks näha välja mõeldav Sovjeti atakk:

Petshengas asuv merejalaväelaste brigaad ja üks mehhaniseeritud diviis ründavad merelt. Teine diviis ründab üle maapiiri Kirkenesi juures ja üle Soome territooriumi.

Valgevenest kohale toodud õhudessant-diviis vallutab lennuväljad ja teised tähtsamad tugipunktid. Operatsioone abistab Põhja-Jäämere laevastik ja võitluslennukid, mille arvu on tälendatud lõuna pool paiknevatest baasidest.

N. Liidu seisukohast on muidugi tähtis, et aktsioon viiakse läbi kiiresti, mispeale peavastane Nato lihtsalt on sunnitud konstateerima fakti. (EPL/JA).

Kuidas teostuks Norra kaitsmine?

Kuidas oleks võimaliku konflikti puhul võimalik Norrat kaitsta? Kõigepealt tuleb meeles pidada, et Norra valitsus ei luba rahuajal võõraste vägede paigutamist oma territooriumile. Kindralleitnant Löfgren ütleb, et eventuaalse kallaletungi puhul peavad norra enda üksused võtma vastu esimese hoobi. Ja püüdma vastast tõkestada kuni liitlaste üksused appi jõuavad.

Teoreetiliselt on arvestatud ka sellega, et invasiooni üle idas asuva maapiiri ei esine, sääl paikneb muuseas ka neutraalne Rootsi ja moodustab "puhvri".

Kaasaarvatud asjaolu, et lõunapoolne front on enamvähem kaitstud Nato poolt, kelle kaitsesüsteemi selles piirkonnas kuuluvad ka Taani ja Lääne-Saksa.

Seda ähvardavam on aga olukord Norra põhjaosas, kus nõukogude löögijõud on äärmiselt kontsentreeritud ja efektiivne. Niisiis koondab Norra oma sõjalised ressursid riigi kaugesse ja inimtühja põhjaossa.

KUIDAS KAITSTA?

Kallaletungi puhul peab Norra, nagu öeldud, tegutsema nii, et maksimaalse kiirusega oleks võimalik liitlaste abi vastu võtta. Ja selleks tuleb mistahes hinna eest kaitsta sobivaid lennuvälju ja sadamaid.

Norra riigikaitse ongi suuremalt osalt suunatud nimetatud ülesannetele: üks brigaad, peaaegu kogu laevastik ja õhujõud. Lisanduvad kohalikud reservüksused – neid mobiliseeritakse sõja puhkemisel või veel parem, enne seda.

KINDLUSTUSED

Teadaolevalt on Norral vaid nõrgad üksused Finnmarkenis, kusjuures ülesandeks on valve ja luure. Brigaadi peaosa on varuks Tromsös, ülesandega kaitsta tugevat Lyngeni kaitseliini, mis jääb Treriksrösetist nordvesti poole.

Mere- ja õhujõudude tähtsaimad baasid paiknevad Bodö ja Tromsö piirkonnas.

Kaitsesüsteemi kuuluvad rannasuurtükiväe tökked, lennuväljade punktkaitse ja kaljudesse paigutatud fortifikatsioonikaitse, kaasaarvatud lennukite varjendid ja sõjalise materjali laod.

Kuna peaaegu kogu Norra asub Nato "viimse" kaitseliini idapiiril, lõigus Grööönimaa-Island-Shotimaa, siis on Põhja-Norra kaitsmine äärmiselt raske. Arvesse võttes geograafilist asendit ja jõudude vahekorda.

SUUDAB NORRA?

Kas Norra lokaalkaitse üldse suudab tagasi lüüa esimest atakki ja kas Nato astub vahele?

Seejuures tuleb siiski silmas pidada kahte fakti.

Esiteks soodustab loodus ise kaitselahinguid. Ja hõre teedevõrk ei võimalda kallaletungijal arendada maksimaalset löögijõudu.

Edasi on Nato strateegia seisukohast tohutult tähtis, et Norra põhjaosa ei lange N. Liidu kätte. Liitlaste abi ja tugi seisneks merejõudude ja lennukiemalaevadele paigutatud võitluslennukite appisaatmises.

Arvatavasti võib arvestada ka tavalistele lennuväljadele paigutatud võitluslennukitega ja söduritega, keda toimetatakse lahingupiirkonda lennukitel ja ka laevadel (sel juhul Inglismaalt, Kanadast ja USA-st).

PIDEV VALVE

Kogu Põhja-Norra ja Barentsi mere piirkonnas on vastastikkune valve ja luure eriliselt täpne. Õhuruumi ja tohutute veeväljade valveks on rakendatud tohutuid ressursse, kusjuures kasutada on tehnika viimased ja parimad saavutused.

Näiteks kui on tegemist kaugluurega, eesmärgiga õigel ajal avastada vastase kaugrakette ja strateegilisi pommituslennukeid, on kasutusel radarijaamad Inglismaal, Islandil ja Grööönimaal.

Kui tegemist on tavaliste lennukitega, töötab luureradar Norras, Inglismaal ja Fääri saartel ning ühtlasi ka lennukitesse paigutatud radarijaamad.

Nõukogude Liidu merejõudude tegevust ja eriti allveelaevade liiklust jälgitakse merejõudude lennukite abil, kusjuures vastavad baasid asuvad Norras, Inglismaal ja Islandil.

Nimetatud luurest võtavad osa ka hollandi, läänesaksa ja kummalisel kombel, ka prantsuse õhujõud.

Pealveelaevu registreeritakse radari abil.

Ja allveelaevu "nabitakse kinni" ka akustiliste poide abil, milliseid heidetakse merre ja mis seejärele raporteerivad allveelaevade liikluse suhtes luurelennukitele. (EPL/JA).

30 aastat "kaleveid"

Praegune "Kalevi" lipkond Eesti Maja noorteruumis koondusel.

Möödunud aasta lõpul tähistas oma 30. sünnipäeva pagulasskautluse vanim üksus, Kalevi lipkond Stockholmis. Juubeliga seoses leidis aset pidulik lipkonna koondus, kus tosin hundut, kes sügisel lipkonda astusid, andsid oma lubaduse. Sellega said nad lipkonna täisõiguslikeks liikmeteks ja kaelaräti kandjateks. Seoses koondusega olid kalevid korraldanud ka huvitava nätuse. Lipkonda on sügisel astunud palju uusi poisse. Nii tegutseb silmapilgul 27 liikmeline hunduparvik Vambola, skautrühm Vikerlased 18 skaudiga ja 13 liikmeline rajurite pere. Tegevus on elav ja neli õhtut nädalas võib kalevite erinevaid allüksusi kohata Eesti Maja noorteruumides.

Pildil kalevid lipkonna koondusel.

• Ameerikast

President Gerald R. Ford teeb rea kõnereise ja tema valitsuse liikmed esinereise ja tema valitsuse liikmed esinevad televisioonis sõnavõttudega, et rahva hulgas populariseerida presidendi plaani USA majanduselu raskustest üle saamiseks.

Kaubandusministeeriumi andmetel langes USA rahvamajanduse üldtoodang viimase veerandaasta ajavahemikul 9,1 prots., mis on suurim tagasilöök kolmekümnendate aastate suurest majanduskriisist saadik ja tõendab, et USA on suurtes raskustes.

Kesk-Läänes sai raske lumetormi läbi surma enam kui 30 inimest ja hukkus ka rohkesti koduloomi, keda talvel hoitakse väljas. Iowa osariigis Claghornis hukkus ühe farmeri 2700 lambast tuhat looma.

Välisministri Henry Kissingeri seletus, et USA kasutab hädakorral sõjalist jõudu kui temale enam õli ei müüa, kutsus välja protestid eriti Araabia maades, kuid president Gerald R. Ford ja nüüd ka kaitseminister James R. Schlesinger toetavad välisministri seisukohta.

Laulumehed ja naiskoor esinemas vastavalt Lembit Leetmaa ja Hilma Nerep-Mossini juhatusel (EPL-fotod Trummer).

Kooride & näitlejate ball

Stockholmi eesti laulukooride ja teatrirahva ball Strand Hotelli piduruumides laupäeval 8. veebruaril kujunes elavaks ja publikurohkeks ürituseks huvitava eeskavaga korraldajate endi toimel ning solistidega, kelle hulgas oli eriline rööm üle hulga aja näha ja kuulda tenor Harri Kaasikut. Koos Mari Kampiga esitas ta meile juba "Estonia" hiilgeajal armsaks saanud opereti-duette Hilma Nerep-Mossini klaverisaatel. Viiulikunstnik Alfred Pisuke mängis ungarliku kirglikkusega "nagu filmis", kuna teadustajatena toimisid me noorema generatsiooni tublid lavajõud Epp Lohk-Sundström ja Uno Tõnissoo. Nais- ja Meeskoorilt kuulsime ilusat laulu ning publiku abiga ka kõlavat ühislaulu. Õnnejumalanna naeratas kahele pidulisele suurte ja rikkalike andidega puuvilja- ja vahuveinikorvide näol.

Strand Hotelli mitte just mugavad ruumid kippusid vägagi kitsaks jääma, kuna korraldajad olid arvestanud vaid 250-ne ballikülalisega 450 asemel. Mööduka hinnaga piletite tõttu oli kohal üllatavalt palju noori, mis kogu üritusele andis erilise hoogsa tempo – kuigi tantsupõrandast tuli puudus ja paljud laudades istujad kõrvalruumides kahjuks palju ei kuulnud ega näinud, mis laval toimus. Ka oleks pidanud hoolitsetama lavavalgustuse eest. Nüüd jäi meie sarmikas operetiprimadonna Mari Kamp oma roosas suureõõlises sifoonkreatsioonis sõna tõsises mõttes täiesti varju.

Söögipoolise eest oli hästi hoolitsetud rikkalike ja mitmekesiste suupistetega külmade taldrikute näol. Pidu algas võimsa ühislauluga "Nagu linnutiivul", kusjuures kindlakäelise dirigendina toimis Meeskoori teeneline liige Lembit Pürge. Koorijuht Lembit Leetmaa juhatas Meeskoori eeskavalist osa ja Hilma Nerep-Mossin oma suhteliselt nii lühikese ajaga populaarseks saanud Naiskoori. Nendelt kuulsime Joh. Jürme, Tallinna pommitamisel märtsis 1944 nii traagiliselt surma saanud lootustandva helilooja, meeleolurikast laulu "Rukkirääk" Marie Underi sõnadele ja publikule armsaks saanud "Sirjelinnu". Meeskoor laulis bravuurselt Carl Maria von Weberi "Jahimeeste laulu" ooperist "Der Freischütz". Südaöösel ilmunud balli häälekandja "Balli-Pasun" teatas küll, et Loomakaitse Selts balli pidi ära keelama just selle "tapainstinkte äratava" laulu pärast – ent see oli vist niisama naljajutuks nagu palju muudki selles suureformaadilises päris ehtsa trükimustaga trükitud ajaleht.

Teadustajad Epp Lohk ja Uno Tõnissoo tegid nalja naisteaasta arvel, köneldes sellest, mis naistele nüüd olevat lubatud. Näiteks, anda enne tähtsale naiste koosolekule minekut oma mehele käsk kätte, et "õmble mu pluusinööp nüüd ruttu ette!" Samuti võib naine mehe reisil oleku ajal jätta kasvõi nädal aega nõud pesemata ja toad kraamimata. Ka võivad nüüd mehed müürililledena tantsu ajal istuda, sest lubatud oli kogu õhtu jooksul naiste valik.

"Nägelesid" omavahel ka Harri ja Mari, kes neist enne laulda tohib. Lepiti siiski kokku, et lauldakse duetti. Neid saime kuulda koguni kaks, Paul Abrahami operetist" Viktooria ja tema husaar". Tuntud meloodiad "Pardon Madame" ja "Lahkudes veelkord mul ulata käsi, good night"... läksid otse publiku südamesse. Kaunid viisid äratasid mälestusi ja tõid pisaraid silmi ballil viibivale pr. Elvis Nander-Gailitile, kes kohale oli sõitnud Örberost, meie omaaegsele tuntud operetitähele Tartu "Vanemuisest". Viktooria oli tema hiilge- ja ka lemmikosa.

Kahjuks jäi Tartu primadonna ja "Toomas Nipernaadi" autori elukaaslase tagasihoidlikuse tõttu vist paljudele teadmata, et ta üldse ballil viibis. Tutvustamine lavalt oleks publikule kindlasti olnud meeldivaks üllatuseks. . .

Heas lauluvormis Harri Kaasik laulis soolopalana "vaese ränduri" laulu operetist "Onupoeg Bataaviast" millega ta Stockholmi teatritegemise algaastail – kui meil veel oli suur "Estonia" ansambl – loorbereid lõikas. Mari Kamp sädeles subretiaariaga operetist "Krahv Luxemburg" ja rootsi trubaduuri Evert Taube tuntud armuavaldusega "Sa oled nagu äsjapuhkenud roos". Viimane oli mõeldud tervituseks paljudele rootsi külalistele ja eriti vist meie teatrimetseeni, äsjaabiellunud Erich Kaljoti, rootslannast abikaasale Sonjale.

"Elizateks" riietatud lillemüüjad, kellede hulgas naiste aasta "üheõigusluse" markeerimiseks oli ka üks ölgkübaraga "Monsieur Chevalier" (Rein Tubina kehastuses), käisid laudade vahel ringi müüdes valgeid ja punaseid nelke niihästi daamidele ja härradele, kes neid siis oma partneritele rinda kinnitasid. Ja neid meesterahvaid polnud sugugi mitte vähe, kes punane või valge nelk rinnas tantsupõrandal hiljem ringi keerlesid. Nende hulgas silmas isegi "ilmataati" Leo Ramnaleeti ja peo kulissidetagust PR-meest Heino Annikut. Tantsuhoo vahele, mis kestis kella üheni, serveeris Stockholmi Eesti Meeskoor kõlava ja temperamentse klaasitõstmise laulu "Klaasike".

KARIN

– – –

Tööministeeriumi andmetel tõusis töötute protsent kõrgemale kui kunagi varem viimase 13 aasta jooksul: tööta oli 6.975.000 isikut ehk 6,5% töövõimeliste arvust. Töötuid tuli novembris juurde 482.000 isikut.

Rahvusvahelise Naiste Aasta tähistamise teostamiseks USA-s määras president 350 000 dollarit, mida käsutab vastav 35-liikmeline komitee.

Kahest aktuaalsest muusika-küsimusest

1. "TULJAKU" ALGUPÄRA

Oskar Lillendal võtab "Eesti Päevalehes" (1. veebr. 1975) sõna Miina Härma "Tuljaku" algupära selgitamiseks kirjutades m.h.:

"Tuljaki" (kirjutan meelega "Tuljaki", kuna see on venepärane nimi rõhuga viimasel silbil. ---)." Ka hiljem kasutab O. Lillendal korduvalt "Tuljaki".

On täiesti lubamatu meelevaldselt hakata muutma autori poolt pandud pealkirja. Tallinnas ilmus 1971 Artur Vahteri sulest raamat "Miina Härma", kus lk. 112 on toodud foto laulu käsikirjast. Miina Härma (siis veel Hermann) on sinna oma käega kirjutanud "Tuljak" ja selle juurde tuleb jääda. Okup. Eestis võltsiti "Tuljaku" tekst. Originaalis on: "rikas talu, mille peremeheks pea saan ma." See on kultuuripolitrukkide poolt praegu asendatud järgnevate sõnadega: "sõidul toredal siis kallikese koju viin ma." (Sest talud on ju läinud!) Kas meie peame siin omakorda hakkama laulu pealkirja võltsima?

O. Lillendal kirjutab edasi:

"Tuljaki päritolu on veneline ja slaaviline. Juba oma 2/4-taktiga vihjab ta sellele." Kui O. Lillendal nii kategooriliselt määrab "Tuljaku" päritolult veneliseks, siis peaks ta avaldama need vene rahvaviisid, mis on "Tuljaku" jagude aluseks.

Kui 2/4-takt töendab vene päritolu, siis selle teooria põhjal on "vene päritoluga" ka Üles, üles hellad vennad," "Tiiu talutütrekene", "Kus sa käisid, sokukene?," "Ketra, Liisu!", "Muru Hansu ainus ingel," "Kari minul mängib karjametsas", "Kui mina alles noor veel olin", ning sajad teised eesti rahvalaulud ja pillilood, mis kõik on 2/4-taktis. Tõesti – eesti rahvamuusikast osutub siis suur osa "vene päritoluga" olevaks!

O. Lillendal jätkab:

"Tuljaki viisis on selgelt äratuntavad slaavi rahvamuusika sugemed, ms. esineb Tuljaki sugemeid ka tshehhi komponisti Antonin Dvoraki "Slaavi tantsudes". A. Dvorakil on kaks seeriat "Slaavi tantse" op. 46 ja op. 72. Kumbki sisaldab 8 tantsu. Millises neist 16-st on "Tuljaku" sugemeid?

Olen kuulnud ka suusõnalist arvamusavaldust, et "Tuljak" olevat sarnane ühe böömi viisiga. Aga sellistel väidetel pole suurt väärtust, senini kuni pole esitatud töendusmaterjali.

A. Vahter oma ülalmärgitud uurimuses lk. 112 kirjutab:, et M. Härma kasutab laulu algosas "isalt kuuldud pulmaviisi", ilmselt seda, mis on toodud J. Aaviku "Eesti muusika ajaloos" (I, lk. 182).

Selle lihtsa algmaterjali ümber on Miina Härma loonud briljantse kompositsiooni, mida muidugi ei maksa nimetada "eesti rahvaviisiks", aga ka mitte seda pakkuda venelastele jt., vaid esitada "Tuljakut" Miina Härma kompositsioonina, nagu meil seda on ka seni tehtud. Ei ole mingit mõtet "Tuljakut" esitamata jätta, sest laulul on üks suur voorus – ta pole igav. Ka rahvatantsutrupp ärgu loobugu "Tuljaku" esitamisest. Võib muidugi märkida, et on Anna Raudkatsi looming.

2. EESTI MUUSIKA ESITAMISEST

Refereerides E. Kultuuri Koondise aastapäeva koosviibimist (EPL, 5.2. 1975) kirjutab Ed. Reining tunnustavalt Lehti Augi esinemisest, kuid kuna kolmest laulust olid kaks välisautoreilt lisab ta:

"Kuid röömustaksime tänumeeli, kui meie vokaal- ja instrumentaalsolistid eestlaste omadel kokkutulemistel esitaksid enam algupärast heliloomingut – vähemasti poole repertuaari ulatuses."

Kahju, et Ed. Reining pidas vajalikuks just Lehti Augi esinemise puhul sellist märkust teha, sest L. Aug on esitanud enam kui 15 aasta jooksul nii Vabariigi aastapäeva aktustel, Kultuuri Koondise õhtutel, Toronto Ülemaailmsetel Eesti Päevadel, mitmetel rootslastele määratud üritusil jm. ainuüksi eesti muusikat, sageli väga raskeid uusi laule esiettekandel (Tubin, Raid, Avesson). Mis saab siis selle vastu olla, kui kergemal peoõhtul eesti solistid välisautoreid esitavad? Muidu ei saaks nad neid üldse kusagil laulda!

Meil on olnud ka neid, kes on Vabariigi aastapäeva aktustel vööraid autoreid esitanud ja ma ei mäleta, et Ed. Reining oleks sel puhul etteheiteid teinud.

HARRI KIISK

– – –

Lugeja kirjutab

Tuhat tänu Oskar Lillendalile tema selgituse puhul "Tuljaku" tekkimisloos. Inimene õpib surmani. Mul on äärmiselt piinlik ja paha tagasimõteldes, kui kodumaal seda ise sai vaimustusega lauldud ühendatud koorides nooruspäevadel kevadeti ja hiljem ellu astudes armastatud ja austatud M. Härma enese juhtimisel tema kooris.

Küll olime siis ikka rumalad ja vaimustusime "vöörast asjast". Tasus tõesti vöörale maale "kolida" ja siin kultuursemaks muutuda. Kirjutaja soovitab edaspidi ka igasugusest "pruudipärgade mängust" jne. loobuda.

Omalt poolt soovitaksin loobuda "tõsistel rahvuslastel" ka mõningatest pühade toitudest nagu roosolje, pasha jne. Ise loobun ka saunaskäimisest ja vihtlemisest.

Lõpuks minu tagasihoidlik tänu ka Tiiu Haamerile tema selgitava ja meeldiva kirjutise puhul.

Klarissa Blumentoft

Glasgows, Shotimaal, suri 9. detsembril Evald Vaher, sünd. 16. juunil 1925 Tartumaal.

Kohalik elu

ALINGSÅS
Koosolek ja aktus

Alingsåsi Eesti Seltsi korraline aastapeakoosolek peetakse laupäeval, 22. veebr. kl. 17 Folkets Hus C-saalis. Pärast koosolekut tehakse teatavaks kohapeal, enne koosoleku algust. Erilisi kutseid ei saadeta. Käesolevat teadet palutakse võtta kutsena.

Pärast koosolekut samas kohas kl. 18 toimub EV aastapäeva tähistamise koosviibimine kohvilauaga. Päevakohaseid ettekandeid kohalikelt jõududelt. Film reisimälestustest Norras ja Rootsis. Loterii.

GOTLAND
EV aastapäev

Vabariigi aastapäeva tähistamine toimub Slite hotellis pärast jumalateenistust Slite kirikus laupäeval, 22. veebruaril kl. 13. Jutlustab koguduse õpetaja Elmar Töldsepp. Kõik tere tulemast.

GÖTEBORG
Noorte tänu

Uuel tegevusperioodil pilku heites eelmisele ja tehes kokkuvõtteid, tahab Põhjalatütred-Kalevipoeg lipkond avaldada südamlikku tänu kõigile, nii üksikisikutele kui organisatsioonidele, kes meie tegevust aastal 1974 on majandusliku abi ja panusega toetanud. Noorte tänu kuulub pr. Maria ja praost Martin Otsale, pr. Norrandile, pr. Puusepale, perekond Rohtlale, perekond Kivile, Göteborgi Eesti Seltsile, Göteborgi Põllumeeste Kogule, Põhjalatütred-Kalevipoeg Sõprade Ringile, lastevanematele ja noortesõpradele.

Koolireformide dilemmas Kasvatus teeb vähjakäiku

Rootsis on koolireform järgnenud koolireformile. Kõik ole annud neid tulemusi, mida reformistid lootsid ja kool on jatkuvalt suureks probleemiks. Et sellele vastu astuda, on plaanitsetud veel üks uus reform, mille töönimetuseks on SIA (Skolans inre arbete, kooli sisetöö), mis peab revolutsioneerima ja moderniseerima kooltöö. Uurimiskomisjoni tuhandeleheküljeline ettepanek tekitas juba alguses proteste, juba voltiimi kõhukuse tõttu nõuti remissinstantside poolt pikemat "seedimisaega" — nõudjate hulgas olid ka õpilased ise. Tulemuseks oli pikendamine. SIA ettepanekuid vaatleb kriitiliselt praktiseeriv pedagoog Ado Irval.

Kasvastusprobleem ei ole vaid nooruse probleem, see on ühiskonna tuleviku probleem.

Viimase 28 a. vältel on rootsi koolides esinenud mitmeid reforme: sundusliku kooliaja pikendamised, kehalise karistuse kaotamine (1958), tütarlaste- koolide, reaalkoolide ja progümnaasiumide likvideerimised, koolitunnistuste kaotamised (koondamised), korraja käitumistunnistuste kaotamised, usuõpetuse ümbernimetamine jne. Oma kogemustel võin öelda, et senini ei ole siiski kõik need reformid parandanud koolitöö-olusid ega tõstnud õpilaste teadmiste taset, rääkimata eetilisest- esteetilisest kasvatusest. Kasvatuse osas on pealegi suured karuteened n.n. vabal kasvatusel, mis on olnud üheks põhjuseks praeguse nooruse revolutsioonilisusele.

Viimasel 10—15 aastal on koolides tekkinud ennekuulmatud distsipliiniprobleemid. Koolíolude uurimiseks moodustas riigipäev 1970 a. SIA-uurimiskomisjoni. Komisjon saatis omad ettepanekud nov. 1974 vatavatele remissinstantsidele (kaasa arvatud õpetajad ja õpilased) sajaleheküljelistes (!) lühikokkuvõtetes.

Milliseid erilisi uudsusi sisaldavad SIA-reformettepanekud:

ühise pikkusega koolipäev kõigile põhikooli õpilastele (kl. 9—15)

koolid avatakse õpilastele kl. 7-st ja suletakse kl. 18.

obligatoorse õppepäeva kavas on õppetunnid vahelduval vabalt valitud tegevustega.

abiklassid kaotatakse.

vanusele vastavad kooliklassid asendatakse "tööühikutega" à 70—90 õpil.

koolitöö eesmärke ja nende vääristamist määrab n.n. "MUT"

"MUT"-i kohaselt kujunevad õpikud täpsustatud õppevahendeiks.

Üllatusena selgub, et SIA-ettepanekud ei sisalda:

mingeid distsiplinaarseid karistusnorme ulakate õpilaste korralekutsumiseks.

ei mingisuguseid ettepanekuid kehalise kasvatuse (võimlemise) õpetamise alal põhikoolide algja keskastmel, kus ikka veel puuduvad kutselised kehalise kasvatuse (võimlemise) õpetajad. Praeguse õppekava kohaselt on võimlemise tunnid ületundidena klassiõpetajate nädala-töökavas. See ei ole õige ega otstarbekohane lahendus väga paljudes koolides.

Kriitilisi sõnavõtte on senini esinenud peamiselt abiklasside õpilaste osas. Imelikul kombel ei ole ei SIA ega kaavalikud sõnavõtjad astunud välja andekate ja keskpäraste õpilaste kaitseks, et üheõigusluse alusel võimaldatakse ka neile õpilastele nende võimetele vastavad tööolud. Eks kujune ju neist ühiskonna kandvad talad?

Millegipärast ei ole sõnavõtte esinenud ka obligatoorse õppepäeva osas. Selles osas on juba nüüd ette näha mitmeid raskusi, millele komisjoni liikmed ei ole mõelnud, eriti algastme õpilaste osas.

SIA-ettepanekud on ka väga ühulised kooliruumide (mänguplatside) avamise osas kl. 7—18-ni! Kui paljud rootsi koolid saavad pakkuda lahedaid vabaaja-tegevusi oma õpilastele? Kes teostab järelvalvet ja mida see maksma läheb? Pealegi — komisjon ei ole küsinud õpetajaskonda selles küsimuses. Nii mõneski maakoolis on rootsi õpetajaskond olenev sellest uuest ettepanekust, mis muudab nende õpetajate töötingimusi. Selle asemel, et SIA lahendaks umb. sada aastat vana probleemi klassiühikute vähendamiseks maksimaalselt 25-le õpilasele, on SIA teinud ettepaneku suurte tööühikute organiseerimiseks 70—90 õpilasega. Teadagi see ettepanek ühtub sisuliselt MUT-ettepanekutega s.t. eesmärkide ja nende väärtamistega vastavalt nende isikute nõudeile, kes määravad juhtkonnad (s.t. võimulolevad poliitikud)!

Nagu "kogemata" ühtub ajaliselt SIA-ettepanekute esitamine riigipäevale sunduslike tiiklike eelkoolide ja päevakodude seadusega, mis hakkab kehtima juba 1. juulist s.a. Sellega ühenduses on huvitav lugeda opositsiooni ajakirja "Svensk Tidskrift nr. 1-1975, kus esitatakse küsimus: "Kas praegune 50%—50% riigipäeva otsus eelkoolide osas ei kollideeri rahvusvahelise konventsiooniga vanemate õigusest kasvatada ise oma lapsi vastavalt oma usulistele ja filosoofiliste põhimõtteile?"

Selle artikli kohaselt on praegu Rootsis 60.000 eelkoolieralist, kes õpivad era-eelkoolides. Kas see ei ole laste "riigistamine"? Pealegi — kui riik toetab suurte summadega eraettevõtteid, miks ei peaks ta toetama rootsi erakoole? Kui riik toetab igal aastal sõbralikke sotsialistlikke riike: Kuubat, Põhja-Vietnami j.t., miks ei võiks riik igal aastal kulutada 150 milj. krooni õpetajate palkadeks, et vähendada praegust õpilaste arvu normaalklassides 30-lt—25-le õpilasele? Selle summa kasutamisega rakendaks riik kasulikule õpetustööle paljud haritud töötatöölised.

Kas ei ole õigustatud küsimus, miks ei toeta vaba rootsi riik inimõigusi ja ei soodusta asutada erakoole, nagu need esinevad mitmes Euroopa riigis ja ka teistes maailmaosades? Väikeses Taanis on erakoolides tööl 3 000 õpetajat, ja kõik nad saavad palgad riigilt.

Minu arvates oleks pidanud rootsi riigistatud eelkoolidki kuuluma SIA-uurimuse kompetentsi, sest kooli- ja haridustöö probleemid on tihedas seoses päevakodudest ja eelkoolidest alates kuni ülikoolide lõpetamiseni.

Praeguses põhikoolis ei omistata kuigi palju tähelepanu faktile, et põhikoolide haridus ei vasta enam üleminekuks teoreetilist laadi gümnaasiumidesse. See nähe omakorda mõjustab ka õpinguid ülikoolides.

Üks vaba maa ja riik seab aukohale ühiskonna väiksema ühiku — perekonna ja eluandja ja elukandja — ema!. Miks ei kõnelda SIA-s emade ettevalmistamist põhikoolide kõrgastmel? Kas riiklikud lastesõimede teenistujad suudavad kunagi asendada laste emasid?

Peab meeles pidama, et noorus ei tule iial tagasi, isegi mitte riigivõimu eksperimentidega rikutud noorus.

ADO IRVAL

Toetused etnilistele gruppidele

OTTAWA — Etnilised grupid Ontarios on saanud ligemale poole valitsuse mitmekultuurilisuse toetuste summadest endale.

Föderaalvalitsus on jaganud möödunud kahe ja poole aasta jooksul mitmekultuurilisuse toetuste raamides välja 4,3 miljonit dollarit, millest 2,2 miljonit on läinud Ontariosse. Etnilistest gruppidest on kõige rohkem toetusi saanud ukrainlased, kellede kogusumma tõuseb 450.760 dollarile.

Riin Rivanool

FOOBIAD

Seltskondlik jutuajamine on suur kunst ja enamasti käib see ikka nii, et igaüks püüab oma teadmisi natukenegi hiilgavamas valguses näidata, kui need tal tõeliselt on ja kõige imelikum — sellelt alalt, mida ta ei tunne.

Olete kuulnud, kuis kingsepp räägib arstiteadusest, arst arutab aerodünaamikat, advokaat selgitab veetorustiku panemist, insener kritiseerib muusikat, juuksur arutab kulinaariakunsti, kunstnik vaatleb kirjandust, näitleja selgitab usukiisimusi, usumees kritiseerib teatrit, poliitik teab kõik ära lastekasvatusest, koduperenaine selgitab börsiolukorda ja nõnda ikka ja ikka edasi.

Ma tean ka seda, et teil on mõnigi kord tekkinud piinlikke olukordi, kus te mõnest asjast midagi teadma ei juhtu ja vahest on puudus jutuainest, mis näitaks teie suuri teadmisi ja üldist intelligentsi.

Sellesamapärast olen ma otsustanud seltskondliku jutuajamise abistamiseks kirja panna ühe teadsusliku ainevalla. Proovige seda järgmisel korral! Kõnelge foobiatest!

Foobiad on haiguslikud kartused, jutud meditsiiniliselt alalt aga võetakse ikka vastu suurima heakskiiduga.

Suurem osa meist on kuulnud küll ühest foobiast — klaustrofoobia, mis tähendab kinnise ruumi pelgust ja võtab mõnel inimesel igasuguse tahtmise näiteks liftiga sõiduks. Aga see on alles foobiaala algus ja sealt võite kõhklematult edasi minna ja oma suuri teadmisi palju laiaulatuslikumalt demonstreerida.

Agorafoobia — lagendikupelgus, hirm väljakuist ja lagedaist kohtadest üle minna. Mul oli kord ajalooõpetaja, kes kunagi ei julenud. Vabadusväljakust risti üle minna. Ikka läks suure ringiga ümber platsi ääre, ja mitte sellepärast, et oleks kartnud, et autod keset platsi otsa ajavad, vaid lihtsalt pelgas lagedust.

Loodusjõude kartsid metsinimesed ja üsna tark on neid karta nüüdki. Astrapofoobia on äikesepelgus, aerofoobia — haiglane kartus õhuvoolude eest ja nüktofoobia on pimedusepelgus. Ise ma ei möista neist ühtegi — pimedus on ju kui samet, hurmav ja huvitav ning äike ja tuuled otse haaravad.

Akrofoobia — kartus kõrguste eest, uranofoobia — hirm Taevasse mineku pärast, megalofoobia — kartus suurte asjade eest ja neofoobia — pelgus igasuguse uue ja uudse vastu.

Äraõppimiseks olete saanud juba üsna palju, eks ole!

Aga foobiaid põhjustada võivad ka mitmed kõrgemast ja madalamast seisusest olendid, nagu on seda antrofoobia — vastumeelsus inimeste vastu, günefoobia — naistepelgus, künofoobia — koerte pelgus ja aelurofoobia — kassipelgus. Selle viimase all kannatas Napoleon, teadsite ju seda, eks ole?

Haigusliku loomaarmastuse kohta või ka nende kohta, kes ahviarmastusega oma lapsi kaitsevad aga foobiasõna ei leidunud.

Meid kõiki vaevab gerontofoobia — hirm vanakssaamise eest, aga see on selline tore foobia, et mida vanemaks saad, seda õnnelikumana end tunned, sest ikka on veel terve hulk teisi, kes sust juba vanemaid on.

Tehnika edusammud on toonud kaasa teadagi ka hulga ebaõnnestumisi, aga foobiaid siiski vähem, kui oodata võiks. Kas ehk on meie tehnilised pead küllalt külmad, oskavad kõik hirmud selgelt seletada või mis?

Igatahes on olemas siderodromofoobia — raudteepelgus, dromofoobia — hirm tänavalt risti üle minna ja mitmed teised, mida võite ise välja mõelda.

Vahest on kartus kui kilbiks, mille taha peidetakse oma puudusi, või on see koguni sooviks, et see, mida kardetakse, just juhtuks (kardetakse kallaletungi vägistamise pärast, kuid juurdiemisel selgub vastupidist — seda just soovitakse).

Külaskäigufoobia — võtame ta teaduslikuks nimeks näiteks foobia visitata — on selline nähe, et inimesed võtavad küll lahkelt vastu küllakutse, ent ei tule. Üks kena paar noori inimesi pidavat Arukeste Anni jutu järele igakord küllatuleku päeva hommikul ärahelistama, et neist kumbki on haigeks jäänud. Noored inimesed, aga näete, nii viletsa tervisega!

Nüüd aga õppige pähe need teaduslikud nimed ja ärge ajage neid mitte segamini! Kui te kreeka keelt vähegi tunnete, siis ei ole see teile tõesti mitte raske.

Kui te oma foobiatega seltskondlikul jutuajamisel äraarvamata imetlust intelligentsi ja teadmiste osas saavutanud olete ja keegi omas juhmuses siiski algallikate järele küsima peaks, võite vabalt kasutada minu nime. Kui arvate, et ei aita, pange ette veel tüüliks doktor, või koguni meditsiiniala doktor ja veelkordseks kraadi tõstmiseks võite öelda professor meditsiiniala doktor Riin Rivanool. See aitab kindlasti.

Toronto EM juurdeehitus

TORONTO (EPL) — "Toronto Eesti Maja juurdeehitus peab kujunema kogu Toronto eestlastele auktsiumuseks" deklareerisid Toronto eesti organisatsioonide esindajad oma äsjasel koosolekul vastuvõetud otsuses, milles edasi märgitakse, et Eesti Maja laiendamistööde lõpetamine 1975. a. kestel peab sümboliseerima 30. a. paguluses viibimise puhul eestluse tugevust ja kokkuhoidu.

Toronto eesti organisatsioonide esindajatest moodustatud "juurdeehituse aktsiooni-toimkond" otsustas samal koosolekul ehitustööde alguseks vajaliku kapitali kogumine lõpetada 31. märtsiks s.a. Seks ajaks tahetakse täiendavalt veel koguda 20.000 dollarit, kuna senini on aktsioonikorras laekunud 30.000. Sellest summast peaks jatkuma, et aprillikuus ehitustöödega alustada ja sügiseks need lõpule viia. Juurdeehitus läheb maksma 175.000 doll.

Arhitekt G. Laikve poolt koostatud ehitsplaanide põhjal laienevad Toronto Eesti Maja ruumid umbes 1/3 võrra põrandapindalas, kuna hoone esikülg saab moodsa välimuse neljakordse hoonena senise kolme majakorra asemel. (KE)

Erik Thomson — üks Eesti tutvustajaid

12. veebruaril 1925 kinnitas Eesti Vabariigi Riigikogu seaduse, mis kindlustas Eestis elavatele rahvusvähemustele nii nende emakeele kui ka mitmesuguste muude kultuuriliste erihuvide viljelemise õiguse koos riikliku toetusega — nii nagu seda oli kuulutanud juba Manifest Eestimaa Rahvastele 24. veebruaril 1918. Võib-olla oligi see Eesti põhiseaduse paragrahv 21 kalleimaks kingituseks Tartus sündinud poisile, kes just 12. veebruaril 1925 juhtus saama kümne aastaseks. Tema nimi oli Erik Thomson. Ta emakeeleks oli saksa keel.

ERIK THOMSON

Pole eriti arvukas nende isikute hulk, kes omalt poolt on jõudnud tasa teha Eesti Vabariigi tookordset kingitust nii rikkaliku ja kiindunud omapoolse panusega nagu seda on teostanud Erik Thomson. Paar järgnevat arvu peaksid näitama küllaldase selgusega, et käesoleva kirjutuse raames osutub võimatuks esitada üksikasjalikku iseloomustust E. Thomsoni sellest aina suurenevast vastukingitusest oma vanale kodumaale: L.-Saksa ja Shveitsi ajakirjanduses on tema sulest ilmunud seni 1500 Baltikumi, eriti aga Eestit käsitlevat artiklit, millele lisanduvad sama autori umb. 30 saksakeelset, põhimõtteliselt samasisulist raamatut ja broshüüri. Nende hulgas ei puudu ka eesti kirjanduse tõlkeid saksa keelde — nimetagem siin vaid A. Mälgu teost "Õitsev meri". Kirjutades Eesti rahvast, merest või maast, alati on ta oma "põldu" hästi harinud – ta on ju lõpetanud E.V. Tartu ülikooli põllumajandusteaduskonna!

Oma sügava kultuurajaloolise eruditsiooniga pole Thomson Kesk-Euroopa lugejale esitanud pilti Eestist kui mingist eestlaste ja saksabaltlaste rahvuspoliitiliste erihuvide poolt polariseeritud vaenuväljast. Otse vastupidi — tema looming reflekteerib seda, mis oli Eesti kultuurautonoomia tegelik sisuline suurus: eri keelte ja kultuuride omavaheline tolerants ja vastastikune respekt.

Niisugust suursugust suhtumist Eesti kõigisse eluavaldusisse kohtame olenematult sellest, kas loeme Thomsoni kirjeldusi meie kaunitest ajaloolistest linnadest, kirikuist või kloostreist, mõisadest või lossidest — tihti muudetuna elavaks kunstilis-dekoratiivse allikmaterjali samaaegse esitamisega täienduseks kirjasõnale. Kuid veelgi elavamaks muutub Thomson siis, kui ta kirjeldab inimesi — olgu see siis mõni kadunud aegade suurvaim-eestimaalane või saatuse suurimast ebaõiglusest tabatud kõige igapäevasem tänapäeva eestlane. Just niisuguse vaimse sünteesi ja Eesti kultuuriloo "mõlema silmaga" vaatluse abil saksa suurkeele vahendusel on Thomsonil õnnestunud see, milleni jõudnud vaid vähesed teised – ta on viinud Eesti kogu oma ajaloolise kui ka aktuaalse problemaatikaga n.ö. laiemasse ringi.

Viimase kahe sõnaga pealkirjastas Eesti kirjandusteaduse üks kultiveeritumaid isiksusi, prof. Ants Oras ühe oma vaimusädelevaist esseedest a. 1951. Sealt leimamegi järgneva passuse: "Ilmselt hukatuseks oleks meile laialt läbi lääneala läbinud ölgu kehitav, käsi laotav või ringutav defaitistlik suund, mida eriti läänerahvaste nooremais haritlasringkonnis tihti näikse peetavat otsekui tõelise intellektuaalsuse päris mõõdupuuks. . . Sellisest vaimulaadist saame õppida päämiselt seda, millest hoiduda."

Thomson on oma terava sulega jätnud veendumuse, et oma vaimseid ölgu pole ta kunagi kehitanud, sellisest vaimulaadist pole ta kunagi nakatunud. Temale iseloomustav oli juba see, et ta lahkus Eestist alles a. 1940 koos viimaste ümberasujatega peale selgusele jõudmist, et Eestisse jäämine oleks osutunud otse enesetapuks. Seda asjaolu ja tema kodumaast eemal sündinud loomingut vaadeldes tekib mulje, et juubilari ennast tohiksid iseloomustada kõige paremini Marie Underi need sõnad, milledega ta lõpetas oma Balti Seltsi nimel edasi antud tervituse eestlastele, kes veebruaris 1968 nii rohkearvuliselt olid Kogunenud Kopenhaagenisse Eesti Vabariigi 50. aastapäeva tähistamiseks:

"Meilt palju võetud, siiski
meile jäi
me uhkus, au ning viha: seis-
kem püsti päi!"

Pole ime, et Thomson on valitud vabaduses võitleva Eesti P.E.N.-klubi liikmeks. Pole ime ka see, et ta a. 1973 välja andis saksakeelse eesti kirjanduse ajaloo. Ka sellega on Thomson aidanud eesti kirjandust astuda tubli sammu edasi tolles "lalemas ringis".

Lõpuks vaid Thomsoni kiindumusest oma isade maa loodusesse. Juba a. 1937 kirjutas ta ajakirjas "Eesti Loodus" Virumaa liblikaist. Mõned aastad tagasi ilmus aga Thomsoni sulest — niisiis väljaspool Eestit — kõige täiuslikum ülevaateteos mida Eesti liblikaist kunagi on kirjutatud.

Eesti Rahvusfond on juba aastaid tagasi hinnanud Thomsoni panust oma kuldmärgiga. Mida mõistaksime loota enam kui seda, et Thomsoni südamel jätkuks kuldseid lööke veel paljude aastakümnete 12. veebruariks!

Ilo Käbin

Venelaste rekord USA-s

NEW YORK (VES) — Nädalaleht "Human Events" teatel on USA liikluspolitsei ühe aasta kuu jooksul jõudnud UNO juures tegutsevatele vene diplomaatidele välja kirjutada 3.609 protokolli autode määrustevastase parkimise pärast.

Valge-Vene ja Ukraina delegatsiooni liikmetele on kuu jooksul kirjutatud 661 parkimisprotokolli. Kuna diplomaadid on "immuunsed", siis pääsevad venelased ja nende marionettdelegatsioonid trahvist mis kuu jooksul tavalistele ameeriklastele maksaks 17.330 dollarit. Leht märgib, et venelased pargivad oma autosid täie ülbusega valesti.

Pääsesid läände

Okupatsioonivõimude loal pääses kodumaalt Rootsi õde külastama Gerda Lukk, Lääne-Saksamaale tütre juurde Ida Paulson ja Itaaliasse õe matusele Helene Kuma.

Vanim lendur 90-aastane 60-aastane kutsejuubel

Uppsalas tähistab 15. veebruaril 90-ndasse eluaastasse jõudmist kolonelleitnant ja sõjaväelendur Karl Abel, kes oma lendurikutse omas juba aastal 1915, seega 60 aasta eest.

Kolonelleitnant Karl Abel

1897. a. suvel demonstreeris prantslane Charles Leroux Tartus lendu õhupalliga. Karl Abel oli siis 12 aastane. Ta on sündinud 15. beevr. 1885. Vanemad olid olnud karjamõisa rentnikud, kaotanud kohtuprotsessi krahv Sieversiga ja vaesestunuina kolinud Tartusse.

K. A. käis algkoolis, milline oli venekeelne, Tartus. Oli sellejärgi rauatööliseks-õpilaseks. Jätkas aga kodus suure püsivuse ja intensiivsusega edasiõppimist, et pääseda junkru-kooli. See õnnestuski ja K. A. pääses võistluseksamitel Vilno junkrukooli. See oli 3-aastase õppeajaga ja väga pingutava kavaga. Kursuse kaaslasteks olid seal Kork, Maaser, Kubbo, Kukk, Martin, Oinas ja Reingard. Vanematel kursustel olid seal veel eestlased: kaks venda Törvandid, TEiman, Rink, Rotberg, Krumm, SEiman, Sinka, Vaddi. Ka Laidoner ja Lill olid seal lõpetanud a. 1905. kusjuures Laidoneri nimi oli kuldtähtedega marmortahvlil, kui selle aasta parima lõpetaja. Samuti on ka Unt, Pödder, Soots, Tõnisson, Lebedev, Tomberg Vilno junkrukooli lõpetanud.

K. A. lõpetas kooli a. 1908 ja sai töökoha Habarovski linna sõgaval Venemaal. Seal tutvus ta eestlasest arsti Christian Koppeli perekonnaga ja kosis nende tütre Linda millisest abielust on saanud väga pikk ja õnnelik kooseluga kuni tänaseni.

Kaheteistkümne aastase poisi elamus õhupalli lennu jälgimisest ei ununenud, noor jalaväe ohvitser tegeles vabal ajal pidevalt õhuasjandusega ning tegi Habarovskis oma esimese tähtsama leiutise lennukite alal, n.n. vurr-gyroskoobi printsiibile rajatud automaat aparaadiga lennukite juhtimiseks. Ta püüdluses pääseda Gatshina lennukooli katkestas peale-tulnud I maailmasõda, mis viis ta frondile, kus sai kergesti haavata aga ka vahvuse eest aumärgid. Elas frondil üle ka sakslaste suurema gaasi-rünnaku, millest tuule pööramine päästis vene rinde, ja K. A. elu.

1915. a. viidi ta rindeteenistusest üle Kiievi lennuvaatlejate kooli. Selle lõpetanud, tuli tagasi rindele. Täiendanud ennast veel lendurite kursustel sai temast a. 1917 lendur ja lennuüksuse ülem. Siis aga tuli kommunistlik riigipööre ja otse seiklusromaanilise põnevusega õnnestus tal koos perekonnaga pääseda üle Siberi ja Kaug-Ida Eestisse, kuhu saabus jaan. 1923.

Tallinnas algas K. A. teenistust endastmõistetavalt lennuväes, algul õppeosakonnas kursuste korraldajana, hiljem tehnika jaoskonna ülemana. K. A. oli parajasti õhukaitse ülema kohustetäitja (kol. Tombergi asemel) kui Eestit külastas maailmakuulus USA lennuväe kolonel Charles Lindbergh, kelle vastuvõtjaks niiviisi oli K. A. (Ta kodumaalt kaasavõetud piltide seas on haruldane foto, kus Lindbergh on pildistatud koos meie lennuväe juhtkonnaga). K. A. arvati pensionile koloneli astmes 49 aastasena a. 1934. Pensionärina jatks ta oma lennuasjandusliike leiutiste patenteerimist (silmapaistvamad nendest on langevarjuga valgustuspomm, optiline pommisihik jne).

Et ta oli tegevast sõjaväe koosseisust erus, see päästis ta punaste poolt arreteerimisest. Oli a. 1940—41 Volta vabarikus elektrimootorite tööliseks. Sakslaste ajal oli Petseris omakaitse ülemaks.

Septembrist 1944 on K. A. olnud Rootsis, kus pikemat aega oli Uppsala ülikooli rahvamajandusinstituudis arhiivtööliseks.

Juubilari meeltülendavamaks sündmuseks rootsis oleku ajal on olnud, kus kolm põlvkonda Abeleid tõusid Stockholmi lennuväljalt samas lennukis õhku — kõik lenduri oskustega: Karl Abel lennuasjanduse pioneer Venemaal ja Eestis, poeg Enno ja pojapoeg Toivo väljaõppega Rootsis.

Uppsala eestlaskonnas on nüüd jo-aastane juubilar endiselt vilgas kaasasoleja rahvuslikel üritustel, kus ta panus eriti olgu märgitud Koguduse nõukogus. Sõbraliku iseloomuga juubilarile ja ta säravalt eluröömsale teekaaslasele väga paljude südamestitulevad õnnesoovid!

AKSEL MARK

*

Seoses 90-aastase sünnipäevaga tähistab kolonelleitnant Karl Abel ka 60-aasta möödumist lennuväkke astumisest. Karl Abel lõpetas a. 1915 lenduvaatlejate kooli Kiievis ja aasta hiljem ka sõjaväelendurite kooli Sevastoopolis.

E. V. lennuväes on kolonelleitnant Abel tegutsenud alates 1923 a. peale juhtivalt tehnilisel ja väljaõppe alal. Ka siin Rootsis on KArl Abel säilitanud omahuvi lennuasjanduse arengu vastu ja võib rõõmu tunda, et see huvi on kandunud ka tema järeltulejatele.

Eesti lennuväelased soovivad kolonelleitnant Karl Abelile kui lennuväe vanimale veteranile tema auväärsel tähtpäeval jatkuvalt jõudu õnnelikeks eluaastaiks oma armsa abikaasa, laste ja lastelaste keskel.

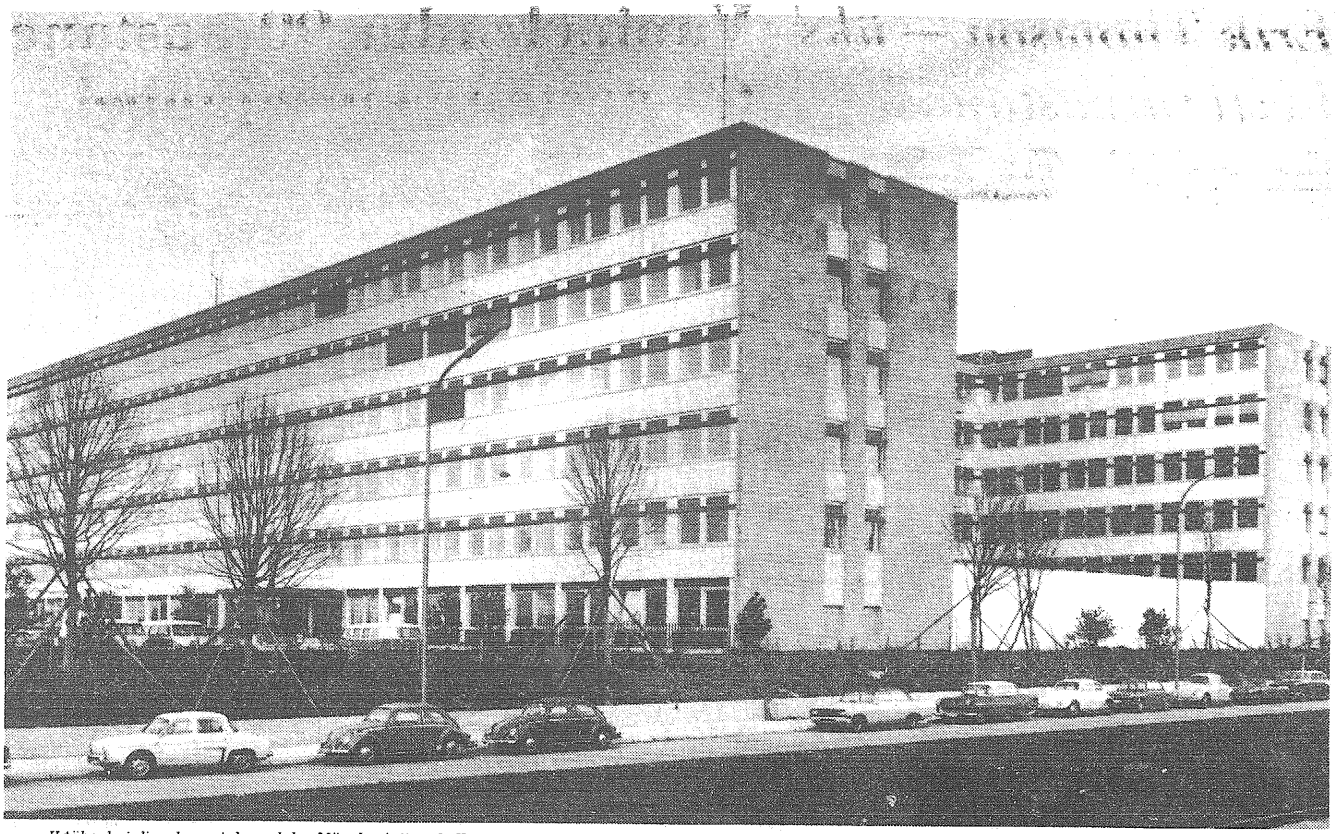
A. ILVES

Brühlis, Saksamaal, suri 8. jaanuaril Peeter Kruusalu, sünd. 26. mail 1901 Kuuselus.

Eesti luuleõhtu Roomas

ROOMA (EPL) — Kahe Rooma kultuuriorganisatsiooni (Fondazione Ernesta Besso ja Unione Storia ed Arte) korraldusel toimus Palazzo Besso ruumides 21. jaanuaril eesti luulele pühendatud õhtu. Meie fotol prof. Giovanni Molinari esitamas Ivar Grünthali luuletust "Puhtakskirjutatu 2". Laua taga itaaliakeelse eesti luule valimiku koostajad, poetess Margherita Guidacci ja preester Vello Salo. Valimiku teine, täiendatud trükk on praegu ladumisel. (EPL-foto Fratelli Marcheggiani).

H-tähe kujuline hoonetekompleks Müncheni "Arabella" nimelises uues keskuses, kus asub praegu Radio Liberty.

Külastamas eesti raadiosaadet ette valmistavat Radio Libertyt Münchenis

MÜNCHEN (EPL) – Bayeri pealinna Müncheni kirdeosas asub moodne ametiasutuste- ning elamupiirkond Bogenhausen, kus alles mõni aasta tagasi karjatati lambaid. Krundimüügist multimiljonäriks saanud ihne lambapidaja tegevat seda ikka veel, jutustasid allakirjutanule Müncheni eestlased. Endisel karjamaal asub nüüd kõlava naisenimega "Arabella" kõrgemajade keskuses, milles ei puudu isegi mitte ameeriklaste hotell Sheraton, ka "Radio Liberty" 6-kordne piklik hoone. Juba 22 aastat saadab USA-kongressi summadega opereeriv Vabaduse Raadio vahetpidamata 24-a tunni jooksul iga päev tsensuurivabu uudiseid igalt alalt Nõukogude Liitu 17-nes erikeeles. Nüüd on päevakorral balti saadete alustamine, millest leedu omad juba jaanuarist alates töötavad. Eesti ja läti saated loodetakse käiku lasta 1. juulist. Leedu osakonnas töötab Rootsi leedulane dr. Kajetonas ja üks Leedus üleskasvanud noor leedu ajakirjanik, kes hiljuti Müncheni saabus üle Israeli, kuhu ta oma kodumaalt sai emigreeruda.

Radio Liberty peadirektor, kirjandusloolane ja lingvist Francis S. Ronalds Jr.

Kuna "Radio Liberty" Balti osakonna loomise ümber eestlaste hulgas vabas maailmas nii palju kuuldusi ja eriarvamusi on liikvel olnud, võttis selle juhtkond Münchenis "Eesti Päevalehe" reporteri ülima külalislahkusega vastu ning lubas nädala jooksul tutvuda raadio tegevuse ning tema struktuuri ja erisosakondadega.

"Meil pole siin mingit salatsemist, kõik on ju avalik. Töötame professionaalse korrektsuse ja erapooletu täpsusega, "ütles allakirjutanule ameeriklasest peadirektor Francis S. Ronalds, suurte kogemustega ajakirjanik ja raadiomees, kes on olnud ajakirja "TIME" ja Voice of America teenistuses. Ta on lõpetanud Princetoni ülikooli kiitusekirjaga inglise kirjandusloo alal, on õppinud vene keelt Columbia ülikoolis ja prantsuse keelt Sorbonne'is. Oli sõjaajal mereväe teenistuses ning pärast Saksamaa kapitulatsiooni sideohvitseriks briti mereväe juures Hamburgis ning inglise-vene tõlgiks Liitlaste Kontrollikomisjoni juures Viinis. Ta on uurinud raadioasjandust Euroopas, Aafrikas ja Aasias ning pidanud loeguid ja kirjutanud sellel teemal. Tema erialaks on nõukogude poliitika ja majandus, aga ta võib ka peast deklameerida itaalia keeles Dante luulet. EPL küsimusele, kas kuuldused vastavad tõele, et "Radio Liberty", "Voice of America" ja "Radio Free Europe" lähemas tulevikus viiakse ühise administratsiooni alla, kusjuures kõik saated hakkaksid käima ühise mustri järgi, vastas peadirektor kindlalt, et "Radio Liberty'le" jääb igal juhul ta oma eriline profiil "kui iseseisev uudistemeedium vastavalt Ameerika vaba pressi traditsioonidele".

Oktoobris kolib aga "Radio Liberty" linnakeskusele lähemale "Englischer Garten" pargi juurde Radio Free Europe hoonesse, mis praegu on ümberehitamisel ja laiendamisel. Sinna tuleb kõigi kolme raadio tehniline aparatuur ja administratsioon kokku ühe katuse alla, at vähendada kulusid.

Igale raadiole jäävad nende omad senised eriülesanded: Radio Free Europe teenindab Ida-Euroopa satelliitriike, kuna Voice of America peale oma erisaadete N. Liitu, maailmale tutvustab ka Ameerika siseelu ja poliitikat. Radio Liberty sihiks on ja jääb N. Liitu eetri kaudu vahendada seda, mis seal range tsensuuri tõttu inimestele jääb teadmata – ka nende oma siseasjadest. Nii on Radio Liberty Samizdati (põrandaaluse kirjastuse) abiga sõnasõnalt ette lugenud Aleksandr Solzhenitsõni romaane, samuti kui teiste keelatud autorite teoseid, essesid, üksikisikute protestikirju pahede vastu N. Liidus. On loota, et ka eesti osas avaneb võimalus siinja sealpool raudeesriiet ilmunud keelatud emakeelset kirjandust tutvustada.

Juba mõnda aega on "Radio Liberty" esindaja, nende hulgas personali administratiivne sheff, Mr. Jean Lecach – endine Pariisi venelane, kes valdab ka veidi rootsi keelt – Euroopas ja Ameerikas ringi reisinud, otsides balti laste hulgas publitsiste, ja keeleinimesi leedu, läti ja eesti osakondade tarvis, millised koosneksid kuuest kaastöölisest ameeriklaste juhtimisel. Nõuded on väga suured: peale tugeva ajakirjandusliku kooli peab olema perfektne vastava emakeele oskus, hea üldharidus või spetsiaal-ala jne.

Eesti saated koosneksid algusperioodil pooletunnilisest päevauudiste ja poliitilise kommentaari osast ning kümneminutilisest kultuuri j.m. ülevaatest, nagu kõik teised Euroopa-Venemaa osadesse minevad saated, nii antakse tulevikus kogu eesti materjal Saksa Postivalitsuselt üüritud otseliini pidi relee-saatejaama üldtuge-Lamperteheimi, Mannheimi lähedal. Seal on kokku 8 saatejaama üldtugevusega 330 000 vatti. Kõik Vene-Aasiasse minevad saated lähevad eetrisse Playa de Pals'ist, Hispaaniast. Seal on kuus saatjat üldtugevusega 1.350.000 vatti.

Radio Liberty saated omavad hea kuuldavuse vene segajatest hoolimata, kuna nad saadavad videviku ja päikesetõusu tundidel, mil kujuneb teatud immuniteet ionosfääris segajate suhtes. Kuu aja kestel kuulab Radio Liberty saateid 30 kuni 40 miljonit N. Liidu kodanikku, nagu selgub viimase aja statistilitest uurimustest.

Eesti osakond tuleb konstitueerimisele n.ü. aluspõhjast peale, mis tähendab informatsiooni organiseerimist toimtuse tarbeks kõigis sektorites. Balti osakonna ülemuseks jääb dr. David B. Nissman, kellele veel alluvad mitmed teised mittevene rahvuse saated, kuna puhtvene osakond on eraldi üksuseks. Kõigi saadete direktoriks on poolakas Zbigniev Szumpf.

KARIN SAARSEN

Eesti Kultuuri Koondise esimehe Leonid Laidi 60-aastase sünnipäeva puhul käisid teda õnnitlemas kultuuriinimesed ja organisatsioonide esindajad. Pildil annab EKK abiesimees luuletaja Kalju Lepik (äärmine paremal) üle auaadressi) ja kingitust (Otto Paju "Ojamaa"). Vasakult Eesti Komitee abiesimees Heinrich Mark, pr. Renate Kaasik (Vabar. ühing), juubilar Leonid Laid, näitlejatar Elo Rähn, kunstnik Otto Paju, EKK peasekretär Elmar Pettai (hoiab kinkepilti), kirjanik Arvo Mägi ja Kalju Lepik (EPL-foto Lepper)

"Ideoloogilises sõjas võimatu erapooletus kultuurilises tegevuses"

—— Meie teame, et praeguse sobimus-, n.n. detente-poliitika maksi taga toimub pidev kommunistlik ideoloogiline ja ka praktiline pealetung läänemaailma riikliku korra purustamiseks. Ideoloogilise sõja tähtust on Moskva päris avalikult ja korduvalt ise kinnitanud. Kuid läänes tahetakse sellest nagu tühisest propagandast mööda minna. Võitlus kahe maailma vahel puudutab aga kogu inimkonda, ka eestlasi, ütles E.V. esindaja Ernst Jaakson New Yorgis Eesti Rahvuskomitee ees peetud kõnes, tõstes üles küsimuse, kas on võimalik praegu mingi normaalne rahulik-kultuuriline läbikäimine meie rahvaga kodumaal, nii soovitav kui see ka põhimõtteliselt oleks. On püütud rõhutada, et kultuuriline tegevus peab toimuma erapooletuse tähe all. See seisukoht pole mitte ainult lühinägelik, vaid ka meie rahva huvide vastane, rõhutas kõneleja.

Ernst Jaakson jätkas:

Poliitiline erapooletus praegustes oludes tähendab vööra võimu vaikset aktsepteerimist ja vaba eesti vaimu painutamist Moskva tahtele. See ei saa kunagi olla meie rahva põhiline eesmärk. Kommunistliku riigivõimu poolt kultuurilisele loomingule ette kirjutatud piirid on võrreldatavad vaimse vangla trellidega, millede taga peab närbuma ja hävima vaba vaim ja iseseisev mõte. Et eestlased kodumaal on sunnitud neis oludes elama ja töötama, on meie rahva suurim traagika. Seepärast ei saa ka meie sellest vaikides ja erapooletuse tähe all mööda minna.

Igal rahval on oma kultuur, oma keel ja ajalugu, kuid iga rahvas võitleb esmajoones oma eluõiguse ja vabaduse eest.

Kultuurilisel alal tegutsevad meil väga paljud kompetentsed ha haruldaselt võimelised inimesed. Nende teaduslik töö seisab kõrgel akadeemilisel pinnal ja eestlaskond võib vaid tunda headmeelt neile osutatud rahvusvahelise tunnustuse üle. Iga aastaga on meie noorte haritlaste kogu kasvamas ja meie tahame loota, et meie teadlased ja kultuuritegelased liituvad tihedamalt meie välisvõitluse tegevusega. ERiti nüüdsel raskel ajastul, kus eesti rahva olemasolu on kaalule pandus, peaks kogu eesti rahva vaimne jõud olema kontsentreeritud **peasihile** – eesti rahva põhiliste **õiguste** taastamisele. Puht kultuurilised huvid ja kaalutlused ei saa olla enam mööduandvad siis, kui meie rahva tuum on vööra võimu poolt täiesti maha tallatud ja suure venemaa kehas kaduma läinud, nagu seda on peagu kõik sealsed endised soomesugu rahvad.

Puudutades rahvusvahelist momenti üldiselt, märkis kõneleja, et idealistid näevad sobimuspoliitikas kõigi probleemide lahendust N. liiduga. see lootusrikkus valitseb paljudes ringkondades, kuid

E. V. esindaja Ernst Jaakson

samal ajal tekkimas uusi kahtlusi ja ümberhindamisi.

Nõukogude Vene süsternaatiline reivastumine uute, vägevate tuumarelvadega ei saa kuidagi enam olla kooskõlas pingete vähendamise või rahuliku maailma ehitamise teooriatega. USA tõsised katsed saavutada rahu nälteks Vietnamis või Lähis-Idas on andnud vaid ajutisi tulemusi ja uute kokkupõrgete vältimiseks ei paista enam suuri lootusi olevat. Õieti on sõjategevus Vietnamis jällegi teravamaks läinud, mis ainult kinnitab, et kommunistid ei hooli lepingute täitmisest. Vietnam on täiendavaks lisandiks murtud kohustuste virnas. Samuti on Lähis-Ida probleem endises ummikus ja isegi UNO peasekretär hoiatab maailma uue verevalamise eest selles piirkonnas. Detente poliitika ei ole suutnud leida lahendust neis kriitilistest kohtades.

Kõige silmapaistvamaks jahenemise tundemärgiks Moskva suhtes USA-ga on kaubalepingu annulleerimine. Vastav venelaste otsus põhjenes tõenäoliselt asjaolule, et USA kongress ei nõustanud suurte laenude andmisega moskvale, kuna juutide emigratsiooni küsimus kasutati nende poolt vaid näiliseks ettekäändeks lepingu tühistamisel. Kuid kas selles Kremli sammus peitub veel mõni taktikaline manööver või on tegemist N. Liidu poliitikale uue suuna andmisega, võib hakata selguma lähemal ajal.

Läänemaailma üldised majandushäired raskused ja ebastabiilsus võivad paista Moskvale soodsa momendina uute survete avaldamiseks. Sellekohased hoiatused on juba levinemas ja USA välisminister on otseselt deklareerinud, et juhul kui sellisec surved peaksid tulema, siis astub Ameerika neile kindlalt vastu.

Litvinovi pojapoeg võitleb inimõiguste eest Nõuk. Liidus

TORONTO (ME) — Torontos köneles ukraina üliõpilaste kutsel avalikkusele Stalini-aegse N. Liidu välisministri M. Litvinovi pojapoeg Pavel Litvinov inimõiguste nõudmisest praegusel Venemaal. P. Litvinov, kes ise viibis 4 aastat vastupanu osutamise pärast Siberi orjalaagris, maalis üldiselt pessimistliku pildi praegusest vastupanuliikumisest N. Liidus. Olgugi, et poliitiline pinevus on suur, ei ole väljavaateid olukorra muutumiseks liberaalsemaks, sest rahvas on täielikult KGB kontrolli all. Praegust korda on võimalik muuta ainult füüsiliselt relvadega, kuid praegune võimukord arvestab vaba maailma avaliku arvamisega ja teeb aeg-ajalt väiksemid järelandmisi.

Toronto ülikooli aulas tutvustati ligi 500-lisele kuulajaskonnale kõigepealt referenti Pavel Litvinovi ja tema saatust. Ta vanaisa oli üks kommunismi ülesehitajaid Venemaal, kuna oli Stalini ajal aastatel 1919—1939 N. Liidu välisministriks. P. Litvinovi isa oli matemaatik. Pavel Litvinov liitus üliõpilasena vastupanuliikumisega ja nõudis inimõigusi Venemaa rahvastele. 1968. a. ta vangistati Moskvas. Panusel väljakul, kus kandis plakaati, milles mõisteti hukka Tshehhi invasioon. P. Litvinov mõisteti selle eest 4 aastaks Siberi vangilaagrisse, kust ta vabanes 1972 a. Ta jätkas inimõiguste nõudmist ja Nõukogude võimud lubasid tal, kui juudil N. Liidust lahkuda. Ta elab praegu Ameerika Ühendriikides.

Kõneleja märkis, et kuna N. Liidus praegu puudub täielikult sõnavabadus, siis otsib rahvas võimalusi ja teid, kuidas oma poliitilisi arusaamisi ja kriitikat praeguse rezhiimi suhtes väljendada. Stalini ajal heideti kõik teistimõtlejad armutult Siberi orjalaagrisse, kust käis läbi ligemale 50 miljonit inimest. N. Hrushtshevi ajal olid poliitilised kõnelused teatud määral lubatud ja sel ajal kritiseeriti peamiselt Stalini terrorit ning rehabiliteeriti rohkesti selle terrori ohvreid. Hrushtshevi kõrvaldamisega muutus rezhiim rangemaks ja ajutine möttevabadus kadus.

Rahvas otsis teid kuidas poliitilist debatti arendada ja selleks tekkis nn. samizdat ehk oma publikatsioon. Samizdati kaudu arendati edasi kriitikat Stalini rezhiimi suhtes, kuid see sisaldas ka poliitiliste vabaduste nõudmist, mis olid deklareeritud sõnaselgelt N. Liidu põhiseaduses, kuid neid vabadusi rikkus kõige jämedamal kujul KGB.

Inimõiguste nõudjad ei taotle praeguse rezhiimi muutmist ja asendamist, sest see on võimalik vaid füüsiliselt vägivallaga, milleks puuduvad väljavaated, kuid nad nõuavad ainult N. Liidu põhiseaduse eeskirjade täitmist.

Samizdati öitseaeg oli 1968 kuni 1973 aastani, mil KGB selle liikumise likvideeris. Tähtsamad publikatsioonid olid "Jooksvate sündmuste kroonika" ja "Ukrainlaste herald", millised ilmusid perioodiliselt ja olid sesukad.

Tähtsamad inimõiguste nõudjad olid kirjanikud Sinjavski, Daniel, siis Ginberg, Galantsov ja teised, kes viibisid vangilaagreis. Kõige tähtsam Stalini ajustu kriitikuid on A. Solzhenitsön, kes saadeti sellepärast N. Liidust välja.

Pavel Litvinovi arvates kuulub Venemaa rahvaste sümpaatia inimõiguste nõudjatele. N. Liidus on palju probleme. N. Liidu väikerahvad nõuavad omale iseseisvust. Iseseisvuse nõudjaks on Balti rahvad, kus olukord on selle töttu väga pinev. Ukrainlased ei nõua iseseisvust, kuid nad võitlevad oma ukraina kultuuri eest ja venestamise vastu. Peale selle on minoorideedi probleemid, usklikud nõuavad usuvabadust. Poliitiliste vabaduste puudumine põhjustab poliitilise pinge tõusmist. Toimuvad alalised vangistamised, läbiotsimised ja jälitamised.

Praegu on rahvas täielikult KGB haardes. Valitsusel ei ole alati vaja oma ohvrit saata Siberi orjalaagrisse, või mönda hullumajja. Ta on ainukeseks tööandjaks ja neid, keda süüdistatakse riigivastasuses ja inimõiguste nõudmises ei võeta tööle ja ilma tööta ei ole võimalik N. Liidus elada.

Kuid vastupanu otsib N. Liidus uusi teid ja vorme, kuidas ennast maksma panna. Isegi partei tuusad lugesid ja jälgisid samizdati. Oleks vaja tugevat tõuget, et N. Liidu rahutuid masse liikuma panna. Praeguses olukorras puuduvad täielikult võimalused, et suuri rahvamasse ühendada. On palju erinevaid nõudmisi erigruppide poolt, kuid puudub ühtlane programm. Taotletakse vaid inimõiguste rakendamist, mis konstitutsioonis on nii kõlavalt deklareeritud. Referent märkis, et valitsus järgib suure hoolega vaba maailma avalikku arvamist ja teeb selle mõjul mitmeid kergendusi.

Järgnesid küsimuste esitamised, kus käsitati ka Balti rahvaste iseseisvuse küsimust, milleks referendi arvates praegu ei ole väljavaateid. Referent ei usu, et N. Liidu rezhiim muutuks liberaalsemaks, kuid arvas, et kui nooremad pääsevad võimu juurde, siis neil puudub see fanatism, mis viis Stalini ajal vägivallale ja selle töttu Staliniaegset vägivalda sellel kujul vast ei esine. Küsiti ka, et kas N. Liidus leidub revolutsioonilist marksismi. Vastus oli eritav, kuna Vene rahvas tunneb ainult Vene marksismi ja eitab ning vihkab praegust korda.

Kokkutulek Saksamaal

MÜNSTER (VES) — Eestlaste Keskkomitee korraldusel toimub eelolevaj suvel Saksamaal kaks suuremat eestlaste kokkutulekut.

Põhja-Saksamaa osas toimub 21. juunil suvepäev-kultuuripäev Lüübekis ja Löuna-Saksamaa osas 13. septembril Geislingenis paljudele eestlastele tuntud Jahnhalles. Kokkutulekute eeskavaline osa on veel koostamisel.

Sümfoonia-kontsert Torontos

TORONTO (EPL) — Hooaja suurimaks muusikaliseks sündmuseks Torontos kujunes 28. jaanuaril toimunud sümfooniakontsert St. Lawrence Centre Town Halli ruumides, kus kontserdiga esines Rochesteri Ülikooli sümfooniaorkester Taavo Virkhausi juhatusel.

Kavas oli Mozarti, Raveli ja Roman Toi helitöid, kusjuures viimase uute ja varajasemate teoste esindamise töttu kontsert kujuneski enneköike R. Toi sümfoonilise muusika kontserdiks. Eesti Kultuurikogu Kanadas juures juba mitme aasta eest ellukutsutud kontsetbüroo poolt korraldatud kontsert kujunes hooaja suuremaks muusikaliseks sündmuseks, millest publiku osavött oli rohkearvuline. Orkestri esinemine Taavo Virkhausi juhatusel oli kõrgekvaliteedilinening publik võttis selle vastu väärika hindamisega.

Samaaegselt toimus kontserthoones Endel Köksi maalide erinäitus, kus publikule esitati kümmekond suuremõõtmelist Endel Köksi maali viimaseaja loomingust.

Leida Leesment Malmötüdrukute treeningul.

Leesmenti 20 aastat: 617 esinemist, 60 reisidel välismaale

Leida Leesment, kelle Malmötüdrukud tähistavad oma 20-aastast tegevust (617 esinemist, 60 välismaareisi, neli korda gymnaestradal) läheb oma võimlejatega aprilli lõpus järjekordsele Iisraeli turneele. Ta oli seal ka neli aastat tagasi, saavutades erakordse menu. Esinemised toimuvad n.n. Hapael-pidustuste raames üle kogu maa. Seekordsel reisil kuulub rühma 25 võimlejat. Reisile eelneb rühma 20 aastase tegevuse juubeli raames maikuus suur esinemine valikrühmadega Malmö Stadsteatris. Leida Leesment saab kutseid kogu maailmast, eriti on viimasel ajal jaapan-lased korduvaid kutseid saatnud, olles oma esindajatega Malmös eesti võimlemispedagoogi tööga tutvunud.

Teine põlvkond Leesment: tütar Tiina.

Mitmed jaapani võimlemisajakirjad ja erialaartiklid on viimasel ajal avaldanud kirjutisi Leida Leesmenti tööst Rootsis — autorid on ise siin kohapeal Malmötüdrukute tööd jälginud ja sellest osa võtnud. Et jaapanlased asja tõsiselt võtavad, kinnitas asjaolu, et möödunud aastal ühes võimlemisõpetajate grupis tervelt 27 jälgisid Leida Leesmenti tööd seoses impulssideotsimisega kogu Euroopas. Prof. Matsunobu jaapani kehakasvatuse ülikoolist, kes juhtis reisigruppi, kinnitas, et parimaid impulsse on leitud just Malmöst. Siin võtb märkida, et Leida Leesment ei ole oma võimlemisega tundmatu Jaapanis juba varasemast, kuna ta sooritas nelja aasta eest sinna turnee.

Malmö-tüdrukud esindasid juba neljandat korda Rootsit rahvusvahelisel "gümnaestradal" Berliinis. Suureks menuks kujunes seejuures läänesaksa TV "show" esinevatest rahvustest, kusjuures, nagu ajalehed märkisid, Leida Leesmenti rühma esinemine kujunes enim tähelepandud "fantastiliseks eduks". Ka Rootsi oma võimlemismängude puhul Falunis mullu andis Kjell Grane TV:s rühmale hinnangu kui "kõige aegade parim rühm" ja esinemise puhul Malmös Baltiska Hallenis kirjutas ajakirjas "Gymnastikladaren" rootsi võimlemisliidu peasekretär Olof Kihlmark:

"Apropoo esinemised, siis olin hiliskevadel Malmös ja nautisin Malmötüdrukute imekaunist kevadesinemist Balti Hallis. Ohkan (tegin seda tõesti faktiliselt) ikka veel meeldivaist mälestusist, kui mõtlen sellele õhtule tagasi. Umbes 400 noort võimlejat põrandal erinevates gruppides, formatsioonides ja mustrites. Lõpuks olid kõik põrandal ühekorraga fantastilises finaalis. Enne seda olid aga mudilased, noored tütarlapsed ja muidugi eliitvõimlejad välgahtanud kokku revüü esmaklassilisest võimlemisest. Läbimõeldud "joon" paistis välja vähimatest kuni eliidini. Still, sarm, liikuvus, kvaliteet ja koolitus kandsid kogu õhtut. Tänu Leida ja kõik teised Malmö-tüdrukud kauni õhtu eest!"

Malmötüdrukud, kes esinesid mullu jalgpallimaailmameistrivõistlustega ühenduses Saksamaal, esinesid Wiesbadenis ka Eurovisiooni-saates. Rühm ulatus oma reisidega kuni Kanaaria saarteni, kus Madridi ülikool korraldas võimlemispeo rahvusvahelise osavõtuga.

Skåne Võimlemisliidu ajakiri "Gymnastikbladet" tõstis mõni aeg tagasi välja Malmötüdrukute juhti Leida Leesmenti just selle pärast, et ta suudab anda "oma profiili" kogu tegevusele (EPL/K)

Ilma helilintideta

WASHINGTON — Kui president Fordi sekretärilt Mildred Leonardilt küsiti kas ta on õnnelik, et pärast 23. aastat sama mehe sekretärina töötades võib ta ennast nüüd nimetada Ameerika presidendi sekretäriks või kardab ta, et tedagi võib tabada Nixoni sekretäri Rose Mary Woods'i saatus, kellel tekkis raskusi magnetofonide pärast vastas Mildred Leonard:

"Ma ei usu seda, meie ei kasuta magnetofone, president dikteerib kõik otse minule ilma masinast vahemeheta."

Vabariigi aastapäev Göteborgis

Göteborgi eesti organisatsioonid korraldavad Eesti Vabariigi 57. aastapäeva aktuse käesoleva nädala pühapäeval, 16. veebruaril. Aktus leiab aset Burgårdens Gymnasiumi aulas, Skånegatan 20, algusega kell 14.

Aktus algab avasõnaga, mille ütleb skautliku noorsoo esindaja Aili Aasmäe. Pärast seda esitab Göteborgi Eesti Algkooli õpilaskoor kaks laulu.

Aktusekõne peab õp. Karl Laantee. Selle järel esineb Göteborgi Eesti Naiskoor Harry Truusi juhatusel.

Järgnevad tervitussõnavõtud. Rootsi demokraatlike parteide esindajatena tervitavad riigipäevaliikmed Inger Lindquist (m), Valter Kristenson (s), Bengt Bengtsson (c). Folkparteid esindab Fp Göteborgi osakonna esimees Rune Zachrisson.

Aktus lõpeb Göteborgi Eesti Meeskoori esinemisega Eero Tarjuse juhatusel ja hümnide laulmisega.

Põhjuseks, miks aktus toimub tänavu nädal aega varem, on talispordipäevad, mis toimuvad Göteborgi koolidele ajavahemikul 22. veebruarist kuni 3. märtsini.

"August Alle" püüab USA vetes kalu

NEW YORK (VES) — Seoses kavadega, laiendada territoriaalvete piiri 200-le miilile, tõi kolmapäevane "Daily News" kaheleheküljelise pildireportaazhi N. Vene kalalaevadest, kes harrastavad röövpüüki peagu USA rannikul, mistõttu USA kalurite toodang on tunduvalt tagasi läinud.

"Daily News" saatis välja reporterid ja fotomehe, kes pildistas N. Vene kalalaevu. Lehes kirjutatakse, et mõned N. Vene laevad vinnasid välja kalu nii lähedal rannikule, et sealt paistis Vabadussammas New Yorgi sadamas.

Peagu leheküljelise foto avaldab leht kalalaevast, mis kannab nime "August Alle". Tegemist on seega ka okupeeritud Eestist toodud kalalaevadega. Pildi allkirjas öeldakse: "The August Alle" vinnab välja võrgutäie heeringaid, mereturski ja "whiting2aid". New Yorgi ajalehemehed leidsid ranniku lähedalt seitse N. Vene kalalaeva. Ühe laeva kapten oli ütelnud, et N. Vene kalalaevu olevat siin piirkonnas üldse 50 ümber.

Axel de Vries Bundestagi

BONN (VES) — Axel de Vries, omaaegne Tallinnas ilmunud saksakeelse lehe peatoimetaja ja aktiivne saksa kultuuritegelane Eestis, kutsuti 3. jaanuaril Saksa parlamendi (Bundestag) liikmeks surma läbi lahkunud Mayeri asemel.

A. de Vries, kes Eestis kuulus ka Eesti Ajakirjanike Liidu liikmeskonda ja oli tuntud lojaalse Eesti kodanikuna, siirdus Saksamaale enne II maailmasõda ümberasumise korras. Ta on Saksamaal aktiivselt kaasa tegutsenud ka Baltimaadelt pärinevate sakslaste organisatsioonides ja osutanud teeneid ka eestlastele. Ühtlasi on ta kauemat aega tegev olnud Lääne-Saksamaa poliitilises elus FDP/DVP parteides, millede nimekirja järele ta nüüd parlamendi liikmeks kutsuti. Olles hästituntud poliitilistes ringkondades Saksamaal, sai ta parlamendi liikmeks kutsumise puhul rohkesti õnnitlustelegramme, teiste seas ka keskvalitsuse saksa küsimuste ministeeriumi riigisekretärilt Thedickilt j.t.

Eesti lüpsja kiri Brezhnevile äratas välismaa tähelepanu

Kuna kogu maailm viimasel ajal on huvi tunnud, kus on N. Liidu parteiboss Brezhnev, siis äratas Moskva-korrespondentide tähelepanu vene ajakirjanduses tähelepandaval kohal ära toodud kirjavahetus eesti lüpsja Leida Peipsi ja Leonid Brezhnevi vahel.

Leida Peipsi, "eesrindlik" lehmalüpsja Viljandi "paljurahvuselises sovhoosis", on nimelt oma lehmad nii kuivaks lüpsnud, et ta juba kolme ja poole aastaga andis ära viie aasta piimanormi, mille eest teda on m.h. kutsutud partei kandidaadiks ja kiri Brezhnevile peab olema spontaanne rõõmuavaldus selle "elu unistuse" täitumise eest. Kuna kirjavahetuse avaldamine on partei poolt iimselt korraldatud eesmärgiga, et näidata maailmale ja rahvale "kadunud" Brezhnevi jatkuvat kohalolekut, siis kajastub see ka välispressis, m.h. siin Rootsis Svenska Dagbladetis.

N. Liidus toodi Leida Peipsi ja Brezhnevi kirjavahetus ära esimesel leheküljel, raamituna ja esimese artiklina — ka okup. Eestis, kus pealkirjas ei pääse veneli-kust "Leida Augustovnast", keda seatakse kogu maale eeskujuks lüpsi "meisterlikkuses": Leida Augustovna Piepsi lubab nimelt oma kirjas lehmadelt veel rohkem piima välja pigistada. Kui ta seni sai igalt lehmalt sai 5200 kg piima, siis lubab ta eeloleval aastal igaltühelt veel 100 kg ekstra välja lüpsta. Et kodumaad ja "Leonid Iljitshi" röömustada.

Sv. Dagbladet ütleb, et kirjavahetuse eesmärgiks on läänediplomaatide arvates Moskvas hoida alal elavat pilti Brezhnevist ajal, mil ikka rohkem paistab, et ta on elust kõrval haiguse tõttu. Aasta algusest peale on Pravda ära toonud kümmekond sellist kirjavahetust Brezhneviga. Kuid viimane ei ole 24. detsembrist saadik ennast näidanud ja eraviisiliseilt on nõukogude ametnikud välisajakirjanduse esindajaid rahustanud, et Brezhnevil olevat influentsa.

Muidugi ei tea keegi, kas Brezhnev ise neid kirju lugenud ja neile vastused dikteerinud. Partei propagandaaparatuur hoolitseb nii kirjakirjutamise kui ka vastuste eest (EPL/K).

Birger Hagård rootsi kõneleja EV-aktusel

Eesti Vabariigi 57-nda aastapäeva pidulikul kontsertaktusel Stockholmis pühapäeval, 23. veebruaril (algusega kell 2 päeval), Kontserdihoone suures saalis esineb päevakohase kõnega Rootsi poolelt Birger Hagård. Birger Hagård sai eesti pagulaskonnale lähemalt tuttavaks kui ta 1971. a. surma läbi lahkunud kauaaegse ja ustava Eesti sõbra prof. Birger Nermani järglasena valiti Balti Komitee esimeheks. Varem oli ta Balti Komitees alates 1965. aastast täitnud abiesimehe ülesandeid.

BIRGER HAGÅRD

Meil on põhjust arvata, et Birger Hagård okupatsiooni ikke all vaevlevate Balti maade ja rahvaste vabaduse võitluses jagab määral neid seisukohti, mis iseloomustasid prof. Birger Nermani hoiakut.

Birger Hagård on Rootsi keskmise põlvkonna silmapaistvamaid esindajaid teaduse ja poliitilise elu aladel. Ta on 42-aastane, praegu lektor riigiõiguse alal Linköpingi ülikooli juures, ühtlasi ühiskonnateaduse instituudi juhataja ja filosoofia fakulteedi prodekaan sama ülikooli juures. Varematel aastatel töötanud Stockholmi ülikooli juures.

Poliitiliselt kuulub Birger Hagård moderaatide parteisse, täites seal usalduslikke ja juhtivaid ülesandeid, eriti kommunaalpoliitilisi ja töös noorsooga. Ta on elavalt osa võtnud moderaatide poliitilisest tööst noorsooga rahvusvahelises ulatuses, rõhuga põhjariikide sektoris. Silmapaistev on ka B. Hagårdi töö ajakirjanduses, kus ta on avaldanud kirjutusi kaasaja poliitilistel teemadel. Aastatel 1956—1969 olnud ajakirjade "Svensk Linje" ja "Svensk Tidskrift" toimetaja.

Pääsmete eelmüük EV aastapäeva aktusele toimub bürootundidel Eesti Majas nii Rahvusfondis kui ka Kultuuri Koondises. Varuge pääsmed aegsasti eelmüügilt!

Lugeja kirjutab

METSAKODU KÜÜLIK

EPL-is avaldatud artikkel Metsakodu küüliku tapmise kohta vajab mõningaid täiendavaid fakte, mispärast palun alltoodud täiendus avaldada — et vältida arusaamatusi ja ringliikuvaid kuuldusi.

Noorte armastatud jänku hukkajad olid rootsi jahimehed Göteborgist, kes üürivad Metsakodu ümbruses, Klämmestorpi mõisa aladel jahimaid. Rootslased on teo omaks võtnud ja asjade edaspidine äreng toimub seaduslikus korras.

Uute õpilaste registreerimine

Lapsed, kes saavad hiljemalt 31. dets. 1975 7-aastaseks või on sündinud veel varem, on koolikohustuslikud ja tulevad registreerida, et alata õppetööd 1975. a. sügispoolaastal.

Uute koolikohustuslike õpilaste registreerimine Stokholmi Eesti Algkooli on alanud ja viimaseks tähtajaks on neljapäev 20. märts 1975. Õigeaegne registreerimine on vajalik eeltööde tegemiseks ja klassiruumide arvestamiseks.

Registreerimisel vajalikud andmed: õpilase nimi, sünniaeg ja sünninumber, aadress ja, postinumber ja postkontor.

Lähemat informatsiooni antakse meeleldi, ning registreerimist võib teostada igal tööpäeval kella 9.00—14.30 kooli telefonil 10 64 26, suuliselt koolis või kirjalikult aadressil: Stokholmi Eesti Algkool, Svartmang. 20—22, 111 29 Stockholm.

Kas koostöö eestlaste vahel on võimalik? Mida öeldi Esinduse üldpoliitilisel debatil

REE Esinduskogu äsjasel, s.o. 6-ndal istungjärgul oli üheks päevakorra-punktiks üldpoliitiline debatt. See kujunes aga peamiselt koostöö-debatiks, mille taustal kerkis siis ka esile eestlaskonna organisatsioonilise struktuuri, välisesinduse, noorsoo- ja muid küsimusi.

ALUR REINANS (LE) puudutades oma sõnavõtus eeskätt struktuuri küsimust eesti pagulasühiskonnas, ütles kokkuvõttes:

— Eesti ühiskond ei ole üksnes Esinduse asi. See on kogu eesti ühiskonna asi. Esindus loodi selle mõttega, et kujuneks ühine eestlaskonna parlament, kus kujuneksid välja ka eestlaskonna seisukohad. Ja sellisena saaks see parlamentaalne kogu siis ka esindada eestlaskonda rootsi ametivõimude kui ka teiste maade eestlaskondade juures. Paraku ei ole need lootused täitunud. Oleme sunnitud kahjuks konstateerima, et eesti ühiskonnast on väga palju väljaspool Esindust ja seega väljaspool neid otsuseid, mis Esindus vastu võtab. See teadmine peaks olema lähtepunktiks rühmituste tegevuses.

On kaks asjaolu, mida tuleb silmas pidada. Esiteks on see kogu eestlaskonna struktuur ja millise-

Nils Lindeberg-Lindvet (LE)

na näeme selle tulevikku. Ja teiseks on Rootsi ühiskonnas toimunud areng, mis annab senisest teissuguseid võimalusi. Oleme, kahjuks, oma ühiskonna üles ehitanud mitmeti ebarealistlikele alustele. Me ei ole arvestanud faktiliselt toimunud ümberrahvustusprotsessiga ja samuti ka aktiivse eestlaskonna väga tugeva vananemisega.

Konkreetse näitena võime vaadata meie algkooli Göteborgis. See on kuueaastane, seal on aga praegu ainult kolm klassi. Võime lähtuda sellest, et laste arvu vähenemisega muutub kooli üleval hoidmine võimatuks. Mis oleks siis targem teha, kas silmad kinni pigistada ja kooli alles hoida nii kaua kui võimalik, või juba praegu katsuda leida uut võimalust mis kindlustaks eesti keele õppimise võimaluse kauemaks ajaks? Ma mõtlen siin sellist rahvusvahelist kooli nagu Esindus mitmel korral oma remissvastustes valitsusele on soovitanud. Samasuguseid näiteid võime tuua palju.

Mis meil praegu on vaja, ei ole mitte rohkem raha eestlaskonnale — milleks ju teatud võimalused peaksid avanema uue vähemuspoliitika rakendamisel. Meil on hoopis vaja funktsioneerivat eestlaskonda, et seda raha õieti ära kasutada. Kahjuks ei täida ei Esindus ega Eesti Komitee praegu seda ühendavat ülesannet eesti ühiskonnas mis näiteks Soomiastel on Soome ühingute Keskliidu näol. Ja kuna see on eeskätt see funktsicon mida Rootsi riik oma uue vähemu-

Ants Pahv (RPR)

spoliitikaga tahab toetada, siis ei maksa meil liiga palju loota. Enne kui me toetuse saame peame ka näitama, et oskame seda kasutada.

RUUT PAGLANT (RPR): Esimehe prof. Kauri soov, et koostöö taotlus eesti ühiskonnas jatkuks, on ju teretulnud. Aga kui eri fraktsioonid Esinduses üritavad koostööd omal algatusel, siis tehku nad seda ka iseenda nimel. Ärgu segagu Esindust kui tervikut oma kokkulepetesse. Kui tahetakse aga Esinduse nimel koostööks kokku leppida, siis peaks ka asjaajamine suunama Esinduse juhatusse ja kõik algatused toimuma Esinduse juhatuse kaudu.

IVAR PALJAK sõltumatu: Kuna ma ise kuulun Eesti Komitee presiidiumi, siis arvan koostöö-küsimuse kohta, et taotlus koostööks tuli liig lühikest aega enne valimisi. Kui soovitakse nii suurt mehhanismi läbi viia, nagu on koostöö, siis antagu ettevalmistuseks rohkem aega.

KARL LAANTEE (RKK): Eesti Rahvuskomitee USA-s korraldab igal aastal või iga kahe aasta järel eesti organisatsioonide kongressi. Võib-olla oleks oluline, et ka Esindus võtaks rahvusorganisatsioonide kongressi korraldamise oma programmi. Soovin ka, et Esinduskogu avaldaks oma arvamist Agu Kriisa poolt esitatud Vabadusliidu ettepaneku kohta. See on tohutu

Virge Hint (RKK)

projekt. Tean, et Eesti Vabariigi esindus New Yorgis on olnud seni selle vastu, et Balti-probleemi viia UNO täiskogu ette, kuna see ei saaks positiivset otsust mahahääletamise tõttu ja oleks meile kahjulik. Aga kuna Agu Kriisa ettepanek on oluline ja suur, ja kuna see puudutab ka väliskomisjoni tööd, siis oleks eriti tervitatav Esinduskogu sõnavõtt selle kohta.

ANTS KIPPAR (RPR) : Reinans tegi siiski vea, kui ta oma analüüsis mainis, et Esindus ei ole globaalses ulatuses suutnud midagi teha. REE on ju teatavasti Ülemaailmse Kesknõukogu üks asutajaid. Kõikides maades demokraatlikul teel valitud eestlaste esindused kuuluvad Kesknõukogusse ja Kesknõukogu nimel on volitatud rääkima kogu vaba eestlaskond.

— Mainiksin allakriipsutavalt eriti Agu Kriisa ettepanekut. Ja kui peaks ka nii olema, et meie esindus USA-s, võibolla, ei asu samal seisukohal kui vaba eestlaskond, siis on aeg hakata Esindusel ka neid küsimusi lahendama.

Meie välisesindused on praegu suures hädas. Nad peavad üksteise järel oma uksed sulgema. Sellepärast on põhjust laiema kvoorumi ees tõsta üles küsimus, kuidas õigupoolest välisesinduste järglust kindlustada. Kas on mõeldud ja-

Richard Norvell (RKK)

relkasvule? Sellekohta ei ole me välisesindajailt kuulnud ühtki sõna ega ettepanekut.

— Täiendaksin hr. Kriisa ettepanekut sooviavaldusega, et ka välisesinduste küsimus nii väliskomisjonis kui Esinduse juhatuses arutlusele võetakse, et Esindus näitaks Kesknõukogu liikmena initsiatiivi. Tõsistest küsimustest ei tohi mööda minna. Nendest tuleb hakata julgesti rääkima.

— Reinansi analüüs oli väga huvitav, kuid nii Esinduse kui ka Komitee osas mõnel määral pessimistlik. Reinansi mõtteks näib olevat mingi katusorganisatsioon meie organisatsioonidele, võib-olla väljaspool Esindust ja Komiteed. Komitee tahab küll kõik oma tiiva alla saada. Vajab väga tõsist tähelepanu, et mitte lasta kaotsi minna neid võimalusi, mis meile riigi poolt avaneb. See mõte, et mitte ainult raha saada, vaid et seda ka õigesti ja efektiivselt kasutada, on õige.

AHTI PAE (ETG): Koostööst kõnelemiseks tohiks vaid seevõrra põhjust olla, kuivõrd see viib praktiliste ülesannete lahendamiseni. Karupää, Kiviaed ja mina istusime mitu aastat selles koostöökomisjonis, mida Ivar Paljak tahab nüüd surnud olukorrast üles äratada. Ühes Esinduse protokollis a. 1963 seisab: Karupää, Pae ja Kiviaed teatavad, et koostöökomisjonis ei ole enam midagi teha. Seal pole mõtet enam esindajatena edasi istuda.

— See oli tollal väike katse, mille jatkamiseks pole nüüd enam vajadust. Nüüd tuleb kõik oma jõud ja intellektuaalne kapatsiteet rakendada nende kavade läbiviimiseks, mis Esinduse organisatsioonis esitamisele tulevad.

VIRGE HINT (RKK): Skautluses tuleb näha võimalust eesti noori alles hoida eestlusele. Skautluses hoiame kontakti ka rahvusvaheliste ideedega ja teiste maade noortega. On usutav, et skautlusest läbikäinud noored jatkavad oma ühiskondlikku tegevust nii kultuurilistes kui ka poliitilistes organisatsioonides. Noorte veendumuseks on, et eesti rahvuslik elu vajab vabas maailmas generatsioonidevahelist koostööd. Seetõttu tuleb just rahvusliku tegevuse raskuspunkt asetada senisest enam noortele. Samuti on tähtis järelkasvu kindlustamine — noorte koondamine oma rahvuslike ideaalide ja sihtide ümber, et vältida geograafilist ja poliitilist killunemist erinevate gruppide vahel. Üks viimaseid reivi meie poliitilises võitluses on psühholoogia. Selle abil on aktiivsed eestlased jagatud mitmesugustesse gruppidesst. Ühed rakendavad oma kogu energia kodumaa vabaduse taastamiseks. Teised raiskavad aega ja energiat oma isiklike vaenlaste vastu, oma isikliku kasu ja võimu pärast, tekitades sellega intriige ja vaenu isikute ja rühmituste vahel ning tõkestades rahvuslikku võitlust.

Dr. Virge Hint tähendas lõpuks, et poliitiliste küsimustega tegelemine on siiski eestlaskonnas väga oluline. See huvitab noori ja väldib seega nende eemalolemist ja võõrdumist eesti ühiskonnast. Töötades kaasa poliitiliste organisatsioonide juhtivais organeis saavad noored mõjustada tehtavaid otsuseid.

RICHARD NORVELL (RKK): avaldas sügavat pahameelt Pätsi ja Laidoneri laimamise pärast, nagu seda on viimasel ajal ühes eesti tagurlikus ajaleheS LISA-s tehtud. "Seda ei tohi aga siduda kogu ringkonna vaadetega," lisas Norvell. "Eestlus on püsinud paguluses 30 aastat. Oleks ammugi aeg kaotada teravaid vastuolusid. Loodetavasti muutub see olukord, mis on nooremale — ja ka keskeageneratsioonile — täiesti vööras. Peame püüdlema lähendada ringkondi, sest meie eesmärk on ju kõigil sama: Eesti Vabariigi taastamine."

Sõna võtsid veel paljud saadikud. Nii öiendas **Osvald Viirsoo** (RPR), et Rahvuslik Parempoolne Rühm ei ole konservatiivne, nagu teda on

Karl Laantee (RKK)

selles mõneit poolt süüdistatud. RPR on esitanud mitmeid ajakohaseid ettepanekuid ja mõtteid. Kultuurautonoomia küsimus oli üks selliseid, mis RPR poolt üles tõsteti. Ei, RPR ei ole tagurlik.

Ruut Paglant (RPR)

Ants Pahv (RPR) tähendas, et Eesti Töögrupi ettepanek maksustada Esinduse saadikud 50 krooniga kuus ei ole teostatav. Ka teised organisatsioonid nõuavad oma osa, et elujõulistena püsida. Ettepaneku suhtes ei saa võtta kindlat seisukohta. **Annus Estra** (RPR) toonitas reaalsete aluste loomist koostööks ja soovis jõudu noortele, kes on nüüd Esinduses juhtivalt kaasas. **Ilmar Toigre** (RPR) rõhutas rootslaste juures selgitustöö vajadust selleks, et rootsi riiklikud ja kommunaalsed ametiasutused aktsepteeriksid Esindust kui alnuõiget eestlaste keskroganisatsiooni.

NILS LINDEBERG-LINDVET (LE) ütles, et koostöhe suhtumiseks on vale alus. Esindusel ja Komiteel on palju ühesuguseid ja ka erinevaid ülesandeid. Laskem Komiteed teha seda, mis ta on seni teinud. Nad ütlevad Esindusele teretulemast, kui on küsimuses samasugused ülesanded, näit. kultuuritöö. Eesti Komitee on demokraatlik. Enamus istub, vaatab pealt ja süüdistab. (EPL/MR).

Ranniti luulet kuues eri keeles

NEW YORK (EPL) — 29. novembril toimus Yale'i ülikoolis Aleksis Ranniti luuleõhtu kuues keeles. Piduliku aktuse-õhtu korraldajaks oli tuntud ameerika luulekriitik, kirjandusloolane ja Yale'i ülikooli inglise teaduskonna juhataja prof. Norman Holmes Pearson. Oma lühikeses, kuid mõtteterhedas kõnes ütles N. H. Pearson, et see on just ülikooli ülesanne edutada keeli ja kirjandusi, milledele ei ole praegusel ajal antud vaba arengu võimalused.

Lisaks kriipsutas ta alla, et Aleksis Ranniti luule universaalsus on kõigiti vastav universiteedi ideaalidele. Prof. Pearsoni kõnele järgnes ühetunniline luuletuste etteKandmine seitsme isiku poolt. Nendeks osutusid autor ise, lauljatar Ellen Parve-Valdsaar, kes luges kõikide tõlkes esitatud tekstide eesti algupärandid ning Henry Lyman (University of Massachusetts) ja Cynthia MacDonald (Sarah Lawrence College), kes retsiteerisid inglise tõlkeid.

Noele Sandoz (shveitslanna Massachusetts'i ülikoolist) esitas saksakeelsed tõlked, Eestis sündinud Vadim Liapunov (New Yorgi ülikoolist) luges ette venekeelsed tõlked ja Po-fei Huang — Yale'i ülikoolist) laulis liturgiliselt, vastavalt vanale Kantoni luulekooli traditsioonile Ranniti luuletuse "Jõekoolme kaldal", mille ta oli ise hiinastanud.

Kirjandusõhtu kava eriliseks rikkuseks oli selle valmsus. Nimelt oli suur osa esinejatest nii kirjandusloolased kui luuletajad ühes isikus. Esitatud tõlked olid valmistanud Ants Oras, Henry Lyman, Lydia Aleksejeva, Yolanda de Bedregal ja Po-fei Huang.

Meeliülendav õhtu osutus tõhusaks ürituseks eesti luulele suurema poolehoidjate hulga võitmiseks ameerika akadeemilistes ringides. Õhtule järgnes pidulik õhtusöök Yale'i kuulsas Morey's Klubis, mille andis Norman Holmes Pearson Aleksis ja Tiina Ranniti auks umbes kolmekümnele inimesele.

†

Meie armas ema ja vanaema

Lydia Lius

Sünd. 31/8 1901 Peterburgis
Surn. 8/2 1975 Stockholmis

Mälestavad sügavas leinas

VIKTOR-GEORG

INA

LASTELAPSED

– – –

Matusetalitus toimub kolmapäeval, 19. veebruaril kell 14.00 Råcksta krematooriumi suures kabelis.

†

Meie armas lelletütar

Lydia Lius

N-na Kaart

Leinavad

LYDIA KOOK

SYLVIA KITZBERG

URVE KARILAID

perekondadega

†

Piinarikka haiguse järele uinus vaikselt minu armas abikaasa

Konstantin Jaam

Sünd. 5/5 1893 Torkus, Saaremaal
Surn. 8/2 1975 Slites, Gotlandil

Trööstimata leinas

ABIKAASA

OMAKSED
Kodumaal

– – –

Puhka kallis vaikselt mullas,
Maitse rahus magust und,
Kuni ükskord koidukullas
Tuleb ärkamise tund.

– – –

Matusetalitus toimub teisipäeval, 18. veebruaril kell 13 Odhemi kirikus. Muidasängitamine pärast matusetalitust Visbys Norra kyrkogårdenis.

†

Armast sõpra

Lydia Lius't

mälestavad leinas

VERONIKA KEERDOJA

LINDA UIN

KARIN JAATINEN

MIHKEL BRUNHOF

†

Hambaarst dr.

Lydia Lius

Mälestab kurbuses

EESTI ARSTIDE
SELTS ROOTSIS

†

Kallist sõpra

Jakob Sasse't

mälestavad

ADELE

MIHKEL PEREKONNAGA

ÕIE PEREKONNAGA

MAIMU PEREKONNAGA

†

Unustamata koduküla-naabrit ja kallist sõpra

Konstantin Jaam'a

mälestavad

ELLA RAUDSEPP
perekonnaga

ELLA STRÖMFELT
perekonnaga

MARGARETE ja VOLDEMAR KURES

†

Vaikselt uinus meie armas isa, vanaisa ja vanavanaisa

Jakob Sasse

Sünd. 26/4 1889 Ridalas
Surn. 10/2 1975 Göteborgis

Mälestavad sügavas leinas

LAPSED
perekondadega

– – –

Nüüd tunnen rahu, rõõmu sest,
Et Sa mind lunastanud.
Mu hing, Sind Jumal rahuga
Viib püha ingli seltsiga
Siit oma taevariiki.

– – –

Matusetalitus toimub laupäeval, 22. veebruaril kell 12.30 Helga Korset kabelis Kvibergi kalmistul.

†

Armast venda ja kauaaegset head sõpra

Jakob Sasse't

mälestavad leinas

ALBERT VAIM
abikaasaga
HERMAN NYMAN
abikaasaga

– – –

Kallis on Jehoova meelest tema vagade surm.

†

Oma armast noorepõlvesõpra

Valter Soever'i

Sünd. augustis 1912 Võrus
Surn. juulis 1974 Buenos Airesis

mälestab sügavas kurbuses

KAAREL RAUD

†

Armast koolivenda ja sõpra

Artur Hallop'it

mälestavad leinas

KAAREL RAUD

LEMBIT RAUD

KOOLIVENNAD
Võru Ühisgümnaasiumist

†

Ootamatult lahkunud armsat kauaaegset perekonnasõpra ja ristiisa

Dr. vet.

Elmar Leis'i

Sünd. 16/6 1911 Tallinnas
Surn. 6/2 1975 Sydneys

leinavad sügavas kurbuses

ÅKE, SILVIA

INGRID

RISTITÜTAR GUNNEL

– – –

Mälestus Sinust on jäädav!

†

Aleksander Saaremets

Sünd. 4/2 1892
Surn. 10/2 1975

Mälestavad

SÕBRAD ja TUTTAVAD

– – –

Matusetalitus toimub laupäeval, 15. veebruaril kell 13.30 Norra Kyrkogårdenis Norrköpingis.

†

Armast koguduse liiget

Konstantin Jaam'a

mälestavad leinas

EELK GOTLANDI
KOGUDUS ja ÕPETAJA

†

Armast õde

Lydia Lius't

mälestab sügavas leinas

LEONID KAART
perekonnaga

• Leinateated

Londonis suri 23. detsembril Johann Leppik, sünd. 8. juulil 1894 Tartumaal.

Inglismaal sai õnnetult surma kapten Karl Väärt, Vabadussõja ja Teise maailmasõja võitleja.

†

Jaak Eilau

Sünd. 17/1 1951
Surn. 3/2 1975

Leinavad

OMAKSED

†

Kallist

Oskar Piilman'i

mälestab sügavas kurbuses

KAAREL RAUD

†

Doktor

Eugen Krooni

Mälestab kurbuses

EESTI ARSTIDE
SELTS ROOTSIS

†

Unustamata töökaaslast Kaitseliidu Tartu Maleva Naiskodukaitses

Ebba Saral'it

mõrvatud N. Liidu sunnitöölaagris

mälestab valusas leinas

VILLEM SAARSEN
Maleva Päälik

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Televisiooniprogramm

TV Lördag

17.55 Helgmålsbön. Färg. Från Storebror kyrka i Kalmar län.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 **Aktuellt i veckan.** Färg. Textat.
18.30 **Sport igår: Den stora daldansen.**
18.40 **Träna med TV 1.** Färg.
19.00 **Skridsko: SPrinter-VM.** Färg.
20.00 **Melodifestivalen 1975.** Färg.
21.00 **Aktuellt och väder.**
21.30 TV-nytt.
21.35 **Melodifestivalen 1975, forts.** Färg.
22.10—23.40 **Deckardags: McMillan och hans fru.** Färg.

TELEVISION 2

13.20 **Herrskap och tjänstefolk.** Färg.
14.10 **Repris Kvällsöppet.** Färg.
15.10 **Tidsbild.** Färg.
15.45 **Har medelåldern ingen sång? Om mannen.**
16.30 **Solveigs sång.** Färg. Del 3.
17.25 **TV-nytt, väder.**
17.30 **Fem myror är fler än fyra elefanter.** Färg. Med Magnus, Brasse och Eva.
18.00 **Lördags.** Färg.
18.30 **Upp med händerna!** Textat.
19.00 **Ute.** Färg. Fritidsmagasin från Luleå.
19.30 **Rapport med väder.**
20.00 **Äventyret.** Färg. Italienskfransk långfilm från 1960.
22.10 **TV-nytt, väder.**
22.15—23.10 **Presentation: Varité Polen.** Färg.

TV Söndag

9.40 **Träna med TV 1.** Färg.
10.00 **Utsiktsvilkko.**
Familjen Rintamäki. Färg. Del 2.
14.10 **Anden i flaskan.** Färg. Kärnkraften.
15.40—16.00 **Men Eva, det är ju semester** — serien Att se vad andra hör. Textat.
16.40 **Klotet.** Färg. Hemligheter.
17.00 **Fokus.** Färg. Textat.
17.30 **Se opp i backen.** Färg.
18.00 **TV-nytt, väder.**
18.05 **Jag gick i dag där Jesus gått.** Färg. Artur Erikson sjunger och berättar:
18.30 **Dragspelsfest på Solliden.** Färg.
19.00 **Stockholmsbilder.** Färg. Om en grafiker i arbete.
19.30 **Krishnas flöjt.** Färg. En rapsodi om indisk kärlek i konst, musik och dikt av Matts Arnberg.
19.50 **Tre kast** — en nordvisionslek med show, teater, film och musik.
21.00 **Aktuellt och väder.**
21.30 **TV-nytt.**
21.35—22.05 **Sportspegeln.**

TELEVISION 2

10.15 **Guten Tag, wie geht'a?** Färg.
10.30—11.00 **Förskoleprogram: Om — hur det känns att bli orättvist behandlad.**
14.00 **Repris Kvällsöppet.** Färg.
15.00 **Värmländningarna.** Svensk långfilm från 1932.
16.30 **Skridsko: Sprinter-VM.** Sammandrag från Ullevi 1 000 m, damer och herrar.
17.25 **TV-nytt och väder.**
17.30 **Broster Broster.** Färg.
17.50 **Doktor Krall.** Färg. 21. Hickan.
18.00 **Barn i Västafrika.**
18.30 **Bartje.** Färg. Holländsk familjeserie. 2. I skolan.
19.25 **Anslagstavlan.** Färg.
19.30 **Rapport med sport och väder.**
20.10 **Världens vapen.** Färg.
21.00 **Columbo.** Färg. Amerikansk polisserie med Peter Falk.
22.30 **TV-nytt och väder.**
22.35—22.45 **Innan vardan.** Färg. Några tankar förmedlade av Gunnel Enby, författare från Göteborg.

TV Måndag

17.55 **Meddelanden.**
18.00 **TV-nytt, väder.**
18.05 **Black Beauty.** Färg. 6. Farväl Beauty.
18.30 **Sveriges magasin.** Färg.
19.30 **Knuder.** Möten mellan handikappade och friska människor. TV-spel av Poul Trier Pedersen.
20.50 **Rachmaninov:** Fantasi för två pianon. Färg. Bella Horn och José Ribera.
21.00 **Aktuellt, väder.**
21.30 **TV-nytt.**
21.35—22.25 **San Francisco** — dömd stad. Färg.

PROGRAM 2

17.25 **TV-nytt, väder.**
17.30 **Konstiga kartongen.** Färg.
18.00 **Småhus till varje pris.** Färg.
18.30 **Torsten Karlsson med slantarna.** Färg.
18.50 **Kartan och verkligheten.** Textat. Färg. 4. Tänk om jorden vore platt.
19.20 **Regionala nyheter.**
19.30 **Rapport** med väder.
20.00 **Knuff.** Färg. Trassel i skolan, mobbning, problem hemma. Ungdomar på en psykiatrisk ungdomsklinik.
20.35 **Hemlige Briggs** — engelsk komediserie med Davis Jason. Färg.
21.00 **Eje Thelins musik.** Färg.
21.50 **TV-nytt, väder.**
21.55—23.25 **En slavinnas extraknäck** — Västtysk långfilm från 1974.

TV Tisdag

14.30—14.55 **Om — hur det känns att bli orättvist behandlad.** Färg.
15.00—15.45 **Slutet på en kärlekshistoria.** Norsk film om två ungdomar.
16.30—17.00 **Halvfem.** Färg. Tisdagskul. Jag kommer från Grekland. Irini berättar på grekiska och svenska.
17.55 **Meddelanden.**
18.00 **TV-nytt, väder.**
18.05 **Sportdags:** Att försvara oss med idrott. Färg.
18.30 **Olika simsätt.** Färg.
18.30 **Sveriges magasin.** Färg.
19.30 **Tänk om.** Om arbetarägda företag i Sverige.
20.00 **Vädermaskineriet.** Färg. Ett populärvetenskapligt program om jordens väder och klimat.
21.00 **Aktuellt, väder.**
21.30 **TV-nytt.**
21.35—22.50 **En sång om sommaren.** Färg.

TELEVISION 2

17.25 **TV-nytt, väder.**
17.30 **Konstiga kartongen.** Färg.
18.00—18.45 **Beatrix Potter** — porträtt av den välkända barnboksförfattarinnan. Färg.
18.50 **Start 4.** Färg.
18.95 **Guten Tag, wie geh'ts?** Färg.
19.20 **Regionala nyheter.**
19.30 **Rapport** med väder.
20.00 **Kärlekens höst** — engelsk serie
20.55 **Pussel i pausen.** Färg.
21.00 **Dokument utifrån.** Färg.
21.40 **Kvällsöppet** — Åke Wilhelmsson. Färg.
22.25 **TV-nytt, väder.**

TV Onsdag

15.00 **Jag ska säja dej en sak** — filmen handlar om Lena, 14 år, av Barbro Myrberg. Färg.
16.30—17.00 **Halvfem.** Snickar-Holgers verkstad. 7. Hos doktorn.
Medv. Nisse Ahlrot, Olle Westholm, Suzanne Bergh, Brita-Lena Sjöberg.
Jag kommer från Turkiet. Nurgun berättar på turkiska och svenska.
Knasbollarna samt Turkisk musik.
17.55 **Meddelanden.**
18.00 **TV-nytt, väder.**
18.05 **Vår fantastiska värld.** Färg. Vid jordgloben: Arne Weise.
18.30 **Sveriges magasin.** Färg.
19.30 **Skolpojke på Tomteboda.** En synskadad pojke berättar om sin vardag. Film av Nina Hedenius.
20.00 **Vädermaskineriet.** Del 2. Färg.
21.00 **Aktuellt, väder.**
21.30 **TV-nytt.**
21.35—23.10 **Mannen — hustrun — älskaren.** Färg. Fransk långfilm från 1968. Regi: Claude Chabrol.

TELEVISION 2

17.25 **TV-nytt, väder.**
17.30 **Konstiga kartongen.** Färg.
18.00 **Välkommen hem don Carlos. Färg. För tio år sedan träffade Torgny Anderberg Carl Johansson, Don Carlos, på ett fattighus i Rio. Nu bor Don Carlos på ålderdomshemmet i Odensbacken utanför Örebro.**
18.30 **Herrskap och tjänstefolk.** Färg. Del 5. Roses duva.
19.20 **Regionala nyheter.**
19.30 **Rapport** med väder.
20.00 **Gyllene år** — serie av Bengt Bratt om medelålders medelklassmänniskor.
21.00 **Insändaren** — om städerskor och städbolag. Textat.
21.55 **Kvällsöppet** — Åke Wilhelmsson. Färg.
22.40 **TV-nytt, väder.**

TV Torsdag

15.00 **En vän** — om en italiensk pojke. Färg.
16.30—17.00 **Halvfem: Sabine.** Färg.
Simon i rislandet.
Jag kommer från Jugoslavien. Gordanan berättar på serbo-kroatiska och svenska.
17.55 **Meddelanden.**
18.00 **TV-nytt, väder.**
18.05 **Ventilen.** Färg. Hur fixar du din egen vrå?
18.30 **Sveriges magasin.** Färg.
19.30 **Björn.** En synskadad 11-åring berättar om sin vardag.
20.00 **Insyn: Agenter med rätt att handla.** Färg.
21.00 **Aktuellt, väder.**
21.30 **TV-nytt.**
21.35 **Doktor till sjöss** — engelsk komediserie. Färg.
22.00—22.15 **Let's talk business.** Färg. 3. Meetings.

TELEVISION 2

17.00 **Förskoleprogram: Om — hur det känns att tycka om.** Färg.
17.25 **TV-nytt, väder.**
17.30 **Konstiga kartongen.** Färg.
18.00 **Vart är Etiopien på väg?** Färg.
18.50 **Bygd i förvandling** — industriminnen. Färg. 2. Att arbeta med järn.
19.20 **Regionala nyheter.**
19.30 **Rapport** med väder.
20.00 **Burgmans blandning.**
20.10 **Någon borde sörja** — finländsk kriminalserie. 5.
21.00 **Filmkrönika.** Färg. Säsongens svenska filmer.
21.40 **Kvällsöppet** — Åke Wilhelmsson. Färg.
22.15 **Sportnytt.**
22.45 **TV-nytt, väder.**

TV Fredag

14.30—14.55 **Om — hur det känns att tycka om.** Färg.
15.00—15.45 **Kroppen runt på 45 minuter.** Färg.
16.30—17.00 **H ÄLVFEM.** Färg. Från A till Ö — en resa orden runt med Birgitta Andersson, Bert-Ake Varg och Inga Gill.
17.25 **Tapahtumia.** Aktuellt magasin för finskspråkiga.
17.55 **Meddelanden.**
18.00 **TV-nytt, väder.**
18.05 **Barnjournalen.** Färg.
18.30 **Sveriges magasin.** Färg.
19.30 **Naturen behöver inte oss . . .** Färg. **Naturfilm av Rolf Wohlin.**
20.00 **Cirkus Benneweis.** Färg. Medv. Los Robertos, The Great Fattini och The White Devils.
20.30 **Jolo** — program om resenären, journalisten och författaren till "Någonstans i Sverige" av Bengt Lagerkvist.
21.00 **Aktuellt, väder.**
21.30 **TV-nytt.**
21.35—22.35 **Efter min näbb.** Färg. Charlie Norman och Östen Warnerbring.

TELEVISION 2

17.00 **Upp med händerna!** Textat. Färg.
17.15 **Bra att veta.** Färg. Hur lagas en punktering?
17.25 **TV-nytt, väder.**
17.30 **Konstiga kartongen.** Färg.
18.00 **Spotlight på Pugh Rogefeldt.**
18.30 **Alias Smith & Jones** med Roger Davis och Ben Murphy. Färg.
19.20 **Regionala nyheter.**
19.30 **Rapport** med väder.
20.00 **Nöjesnytt.** Färg.
20.15 **Nygammalt.** Färg. Bosse Larsson, Bröderna Lindqvist och gäster.
21.00 **Inte bara svält i Etiopien.** Färg. Medan folk dör av hunger och törst finns det italienare som exporterar boskap och bananer och amerikanare som borrar efter olja. Och uppe i norr slåss gerillastyrkor för Eritreas självständighet.
John Sune Carlson, Lars Hallengren och Christina Olofson.
21.50 **Kvällsöppet** — Åke Wilhelmsson. Färg.
22.35 **TV-nytt, väder.**
22.40—23.20 **Stjärnjazz 71.** Färg. Från jazzkonsert i London.

Kohaliku elu

BORÅS
Peakoosolek

Boråsi Eesti Seltsi korraline aasta peakoosolek toimub pühap. 2. märtsil kl. 14 Moderata Samlingspartiet majas Skolg. 21. Päevakorras koosoleku avamine ja rakendamine, 1974 tegevuse — ja kassa aruande ettekandmine ja kinnitamine, 1975 liikmemaksu suuruse kindlaksmääramine, 1975 tegevuskava ja eelarve ettekandmine ja vastuvõtmine, valimised põhikirja kohaselt, koosolekul algatatud küsimused. Kvoorumi puudumisel peetakse koosolek pool tundi hiljem samas kohas ja sama päevakorraga, mis on otsusevõimeline kohaletulnud liikmete arvule vaatamata. Erikutseid ei saadeta.

ESKILSTUNA
Teatrietendus

Pinna Stuudio külastab Eskilstunat Marcel Pagnoli näidendiga "Kauged rannad" pühapäeval, 16. veebr. Etendus toimub Folkets Husis kl. 15. Ärge jätke võimalust kasutamata näha teatritükki, mis senini on läinud väljamüüdud saalidele!

JÖNKÖPING
Ühissõit Oskarshamni

Jönköpingi Eesti Selts korraldab ühise bussireisi laupäeval, 22. veebr. EV aastapäeva tähistamiseks oskarshamnis Pinna stuudio teatrietendusega "Kauged rannad" ja sellele järgneva koosviibimisega.

Buss, reg. nr. FUS 600 seisab alates kl. 12.45 Centraljaama juures Parkgatanil, Televerketi vastas. Kaasasõttjaid palutakse selleks ajaks kohal olla, et väljasõit võiks alata hiljemalt kl. 13. Tagasi Jönköpingisse jõutakse kl. 23—23.30 vahel.

Informatsioon ja registreerimine tel. 038/759 26 pärast kl. 17.

GÖTEBORG
Peakoosolek

Göteborgi Eesti Seltsi peakoosolek peetakse pühapäeval, 23. veebr. kl. 15.30 seltsi ruumes, Drottninggatan 27. Päevakord: Avamine, koosoleku rakendamine, 1974 aruanded, juhatuse vastutuse küsimus, 1975 tegevuskava, liikmemaksu määramine, auliikmete valimine, valimised põhikirja kohaselt, läbirääkimised. Teadaanne EPL-is on ühtlasi koosoleku kutse liikmetele.

NORRKÖPING
"Kauged rannad"

Pinna Stuudio külalisetendus Marcel Pagnoli näidendiga "Kauged rannad" toimub täna, laupäeval, 15. veebr. kl. 18 Flickskola aulas. Pääsmed müügil kassas üks tund enne etenduse algust. Kõik kaasmaalased teretulnud.

OSKARSHAMN
Teatrietendus

Oskarshamni ja selle ümbruse eestlaskonnal avaneb võimalus kuulata ja näha ernakeeliset teatrit laupäeval, 22. veebr. kl. 16 Folkhögskola aulas. Nimelt esitab Pinna Stuudio Marcel Pagnoli näidendi "Kauged rannad". Lavastab Jüri Paul Jürgenthal. Kaastegevad: Mari Kamp-Boreus, Lea Trepp, Mari Kilman, Jussi Romot, Elmar Nerep, Roman Väli, Peedu Järve, Aleksander Piht, Lauri Nurmissaar ja Kristjan Penno. Pääsmed müügil kohapeal kassas.

STOCKHOLM
Leeriõpetus

Leeriõpetus koguduse õpetaja August Raiduri juhendusel algab pühapäeval, 16. veebr. kl. 16 koguduse kantselei ruumes Wallingatan 32, 2 tr. Registreerimine kohapeal.

KIRIKLIKE TEATEID

EELKIRIK

STOCKHOLM: Palvepäeva jumalat. 16/2 kl. 14 Jakobis, karjasekiri, kog. õp., orelil H. Kilsk. armulaud, laulur.

ALINGSÅS: Maakirikus EV aastap. jumalat. 22/2 kl. 15, öp. Kool, orelil PG Strömberg, laululehed.

BORÅS: Carolis jumalat. 16/2 kl. 15, öp. Kodres, laulur.

GÖTLAND: Slite kirikus EV aastap. jumalat. 22/2 kl. 13, öp. Töldsepp, armulaud. Pärast koosv. Slite hotellis.

GÖTEBORG: Kristiines EV aastap. jumalat. 23/2 kl. 15, öp. Kool, orelil PG Strömberg, skautl. noorte lipuvalve, laululehed.

GÖTEBORG: St. Paulis EV aastap. jumalat. 22/2 kl. 14, öp. Wilund, viiulil K. Freyholtz, orelil L. Lindblom, laululehed.

MALMÖ: Saksa kirikus jumalat. 15/2 kl. 15, öp. Laantee, orelil L. Undhagen. Järgneb koosv. referaadiga Eeva Merike Kangroit 'Lydia Koidula rahvuspoliitilised vaated".

OLOFSTRÖM: Kirikus EV aastap. jumalat. 22/2 kl. 15, öp. Laantee, orelil E. Föhl, solist E. Johari. Eeva Merike Kangro päevakohane kõne koosviibimisel.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik. Bråvallag. 11, 16/2 kl. 10 pühapäevakool, kl. 11 Allan Laur, koor ja kvartett, Kristuse surma mälest. 18/2 kl. 19 palve ja piiblit., A. Vaim.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37, jujalat. 16/2 kl. 14, A. Vaim, O. Loogna.

ALINGSÅS: Betel, Nyg. 19 jumalat. 23/2 kl. 14, külalised Göteborgist ja Boråsist.

BORÅS: Blåbandeti saalis, Stjärnsköldsg. 5 piibli ja palvet. 15/2 kl. 17, 16/2 kl. 11 jumalat., kohal. vennad.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 16/2 kl. 11, V. Kubja.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1, piiblit. 15/2, A. Milder, jumalat. 16/2 kl. 15, vööras köneleja, pühapäevakool.

GÖTEBORG: Parkg. 11 KFUM jumalat. 15/2 kl. 11, H. Rohtla, piibli- ja palvet. 15/2 kl. 15 ja 19/2 kl. 13.

NORRKÖPING: Betania, Bråddg. 54 palvet. 15/2 kl. 17, Tabernsakel, Kungsg. 26 jumalat. 16/2 kl. 13, E. Medri jt.